

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

MAKARATZIS v. YUNANİSTAN¹

(Başvuru numarası: 50385/99)

KARAR

STRAZBURG

20 Aralık 2004

¹ *Hafıza Merkezi* tarafından çevrilmiştir.

Makaratzis v. Yunanistan Davası'nda,

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, aşağıdaki üyelerden oluşan Büyük Daire olarak toplanmıştır:

Sayın L. WILDHABER, *Başkan,*

Hakimler

Sayın C. L. ROZAKIS,

Sayın J. –P. COSTA,

Sayın G. RESS,

Sayın NICOLAS BRATZA,

Sayın G. BONELLO,

Sayın R. TÜRMENT,

Sayın F. TULKENS,

Sayın V. STRÁŽNICKÁ,

Sayın P. LORENZEN,

Sayın N. VAJÍČ,

Sayın M. TSATSA-NIKOLOVSKA,

Sayın H.S. GREVE,

Sayın A. KOVLER,

Sayın V. ZAGREBELSKY,

Sayın A. MULARONI,

Sayın K. HAJIYEV,

Ve Sayın P.J. MAHONEY, *Yazı İşleri Müdürü,*

30 Haziran ve 17 Kasım 2004 tarihlerinde gerçekleştirilen kapalı müzakerelerin ardından, en son belirtilen tarihte kabul edilen aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Dava, Yunanistan vatandaşı Christos Makaratzis (“başvurucu”) tarafından İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin (“Sözleşme”) eski 25. maddesi uyarınca Yunanistan Cumhuriyeti aleyhine Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na (“Komisyon”) 2 Haziran 1998 tarihinde yapılan bir başvuruya (no. 50385/99) dayanmaktadır.
2. Hukuki yardım almış olan başvuru, kendisini yakalamaya çalışan polis memurlarının kendisine karşı aşırı güç kullanarak hayatını tehlikeye attıklarından Sözleşme'nin 2. 3.

- ve 13. maddeleri uyarınca şikâyetçi olmuştur. Başvurucu ayrıca, olaya ilişkin yeterli soruşturma yapılmamasından şikâyetçi olmuştur.
3. Başvuru, Sözleşme'ye Ek 11 No.lu Protokol'ün yürürlüğe girdiği 1 Kasım 1998 tarihinde Mahkeme'ye aktarılmıştır (11 No.lu Protokol'ün 5. Maddesi'nin 2. fıkrası) ve 18 Ağustos 1999 tarihinde kayıt altına alınmıştır.
 4. Başvuru, Mahkeme'nin İkinci Bölümü'ne tevdi edilmiştir (İçtüzüğün 52. Maddesi'nin 1. fıkrası). Bu Bölüm içerisinde davaya bakacak olan Daire (Sözleşme'nin 27. Maddesi'nin 1. fıkrası), İçtüzüğün 26. Maddesi'nin 1. fıkrasında belirtildiği şekilde oluşturulmuştur. Başvuru, Başkan Sayın A.B. Baka, hâkimler Sayın C.L. Rozakis, Sayın V. Stráznická, Sayın P. Lorenzen, Sayın E. Levits, Sayın A. Kovler ve Sayın V. Zagrebelsky ile dönemin Bölüm Yazı İşleri Müdürü Vekili Sayın S. Nielsen'den oluşan Daire tarafından 18 Ekim 2001 tarihinde kısmen kabul edilebilir bulunmuştur.
 5. Mahkeme, 1 Kasım 2001 tarihinde, Bölümlerinin yapısında değişikliğe gitmiştir (İçtüzük 25. Madde 1. Fıkra). İşbu dava, yeni oluşturulan Birinci Bölüm'e devredilmiştir (İçtüzük 52. Madde 1. Fıkra).
 6. 5 Şubat 2004 tarihindeki esasa ilişkin duruşmanın ardından (İçtüzük 59 § 3), Başkan Sayın F. Tulkens, hâkimler Sayın C.L. Rozakis, Sayın G. Bonello, Sayın P. Lorenzen, Sayın N. Vajić, Sayın E. Levits ve Sayın A. Kovler ve Bölüm Yazı İşleri Müdürü S. Nielsen'den oluşan o Bölüm'ün Dairesi, Büyük Daire lehine yargı yetkisinden feragat etmiştir. Dava taraflarından hiçbiri feragat kararına itiraz etmemiştir (Sözleşme'nin 30. maddesi ve İçtüzüğün 72. maddesi).
 7. Büyük Daire'nin oluşumu, Sözleşme'nin 27. maddesinin 2 ve 3. fıkraları ile İçtüzüğün 24. maddesi hükümlerine göre belirlenmiştir.
 8. Başkan tarafından yazılı usulle müdahil olmasına izin verilen *Institut de formation en droits de l'homme du barreau de Paris*'ten 9 Haziran 2004 tarihinde üçüncü taraf görüşleri alınmıştır (Sözleşme'nin 36. maddesinin 2. fıkrası ve İçtüzüğün 44. maddesinin 2. fıkrası).
 9. Duruşma, 30 Haziran 2004 tarihinde Strazburg'daki İnsan Hakları Binası'nda halka açık olarak gerçekleştirilmiştir (İçtüzük 59. madde 3. fıkra).

Mahkeme huzurunda duruşmada hazır bulunanlar:

a) *Hükümet adına*

Sayın M. APESOS, Kıdemli Danışman, *Temsilci Vekili*;

Devlet Hukuk Konseyi,

Sayın V. KYRİAZOPOULOS, Danışman, *Avukat*;

Devlet Hukuk Konseyi,

Sayın I. BAKOPOULOS, Yardımcı Avukat, *Müşavir*;

Devlet Hukuk Konseyi,

b) *Başvurucu adına*

Sayın Y. KTISTAKIS, *Avukat*
 Sayın I. KOURTOVIK, *Avukat*
 Sayın E. KTISTAKIS, *Müşavir*

Mahkeme Sayın Ktistakis, Sayın Kourtovik ve Sayın Kyriazopoulos'un beyanlarını dinlemiştir.

OLGULAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

10. Başvurucu 1967 doğumludur ve Atina'da yaşamaktadır.

A. Olayların özeti

11. Polis, 13 Eylül 1995 akşamı, Atina'nın merkezinde, Amerikan Büyükelçiliği yakınlarında kırmızı ışıkta geçen başvurucuyu durdurmaya çalışmıştır. Durmak yerine, hızını artıran başvuruu, arabalı ve motosikletli çok sayıda polis memuru tarafından kovalanmıştır. Takip sırasında başvuruçunun arabası birkaç başka araçla çarpışmıştır. İki sürücü yaralanmıştır. Başvurucu beş polis barikatını aştıktan sonra, polis memurları arabasına ateş etmeye başlamıştır. Başvurucu, polislerin arabanın şoför mahalline ateş ettiklerini iddia ederken, Hükümet, polislerin lastikleri hedef aldıklarını savunmuştur.
12. Başvurucu nihayetinde bir benzin istasyonunda durmuş ancak araçtan inmemiştir. Polis memurları ateş etmeye devam etmiştir. Başvurucu, polislerin diz çökerek kendisine ateş ettiklerini iddia ederken, Hükümet, özellikle patlama tehlikesi olan benzin pompaları olduğu için havaya ateş ettiklerini savunmuştur. Polis memurlarından biri ön cama saksı fırlatmıştır. Başvurucu, arabaya girmeyi başaran bir polis memuru tarafından yakalanmıştır. Başvurucu, arabasından sürüklenerek çıkarılırken ayak tabanından vurulduğunu iddia etmiştir. Hükümet, yerel mahkemenin bulgularına atıfta bulunarak bu iddiayı reddetmiştir (bkz. aşağıdaki 19. paragraf). Hemen hastaneye kaldırılan başvuruu dokuz gün boyunca hastanede kalmıştır. Başvurucu, sağ kolundan, sağ ayağından, sol kalçasından ve göğsünün sağ tarafından yaralanmıştır. Kurşunlardan biri ayağından çıkarılmış, diğeri ise halen kalçasında bulunmaktadır. Başvuruçunun geçmişte bozulmuş olan ruh sağlığı, olaydan bu yana önemli ölçüde kötüleşmiştir.

B. İdari soruşturma

13. Olayın ardından polis tarafından idari soruşturma yürütölmüştür. Kovalamacaya katılan polis memurlarından 29'unun kimliği tespit edilmiştir. Olaya kendiliğinden katılan ve kendilerini tanıtmadan ve silahlarını teslim etmeden olay yerinden ayrılan başka polisler de olmuştur. Toplamda otuz beş yeminli tanık ifadesi alınmıştır. Otuz üç polis silahı, üç

mermi ve dört metal parçanın incelenmesi için laboratuvar testleri yapılmıştır. Başvurucunun arabası da incelenmiştir.

Laboratuvar bulguları

14. Emniyet laboratuvarı, 12 Ocak 1996 tarihinde aşağıdaki bulguları içeren bir rapor hazırlamıştır:

(a) Başvurucunun arabasına ilişkin olarak

“... İncelenen araç, çarpma ve çarpışmaların yanı sıra mermiler nedeniyle de ciddi hasar görmüş durumdadır... Ön tarafta, aracın ön camına hasar verilmiş olup, burada üç delik ve bir iz mevcuttur... Arabanın içinden dışarıya doğru yönelen kurşunlar, üç deliğin yanı sıra ize de neden olmuştur. Araçtaki genel hasara (arka cam kırık ve çökmüş), incelenen hasarın konumuna ve buna neden olan mermilerin rotasına (yönüne) bakıldığında, söz konusu mermilerin arka camı kırarak ön cama isabet ettiği, delikler ve iz oluşturduğu varsayılabilir.

... Arka cam kırılmış ve çökmüştür. Tamamen tahrip olduğu için tam olarak neden kırıldığını belirlemek mümkün değildir. Bulguların geri kalanından (ön camdaki hasar, vb.), kurşunların [söz konusu hasara] sebep olduğu varsayılabilir... Deliklere neden olan mermilerin gidim izi, aracın arkasından öne doğrudur... Deliklerin şekli ve büyüklüğü, mermilerin 9 mm kalibreli bir ateşli silahtan çıktığını göstermektedir.

... Aracın sürücü tarafında, arka kanatta, direksiyonun yanında boyutları yaklaşık 55 x 25 mm olan bir iz bulunmaktadır. İzin şeklinden, buna neden olan merminin aracın arkasından öne doğru, yukarı doğru bir seyirle geldiği varsayılabilir. Aracın sağ tarafında, ön yolcu kapısının camı kırılmıştır.

Aracın tavanında bir tümsek ve iç döşemede buna karşılık gelen bir delik mevcuttur. Buna, aracın arkasından öne doğru yukarı doğru seyreden bir mermi neden olmuştur. Merminin arabaya arka camdan girdiği varsayılabilir...”

(b) Silahlara ilişkin olarak

“Taraflarımıza toplamda yirmi üç toplu tabanca, altı tabanca, dört hafif makineli tüfek ve üç mermi gönderilmiştir... Silahların yirmi üçü .357 Magnum kalibre toplu tabanca; beşi 9 mm Parabellum kalibre ve biri .45 ACP kalibre olmak üzere altısı tabanca; dördü ise 9 mm Parabellum kalibre HK MP 5 hafif makineli tüfektir. Silahların seri numaraları, markaları ve ait oldukları polis memurlarının isimleri yukarıda belirtilen belgede ve Paleo Faliro polis karakolunun 14 ve 16 Eylül 1995 tarihli teslim ve el koyma tutanaklarında belirtilmiş olup, birer kopyaları bu rapora eklenmiştir. Her seferinde üç kovan kullanarak yirmi üç silahla aynı sayıda deneme atışı gerçekleştirilmiştir. Bütün silahlar sorunsuz çalışmıştır. Her silah için kullanılmış fişek ve mermiler tanımlama amacıyla plastik zarflara konmuş ve her zarf silahın ayırt edici özellikleriyle işaretlenmiştir.

... Üç mermiden ikisi arabada bulunmuş, üçüncüsü ise yaralı sürücünün sağ ayağının birinci tarak kemiğinden ameliyatla çıkarılmıştır. Tanımlama amacıyla mermiler, ‘PB1/4722’ (yaralı kişinin vücudundan çıkan mermi) ve ‘PB2 ve PB3/4722’ (arabada bulunan mermiler) olarak işaretlenmiştir... [Bu mermiler] delil olarak değerlendirilecektir. Her üç merminin de başları ve silindirik yüzeyleri sert yüzeylere çarpma sonucu az ya da çok deforme olmuş, sabotları kırılmış ve parçaları eksik durumdadır. Mermi tabanlarının ortalama çapı 9 mm'dir. Ölçülerden ve özelliklerinden, mermilerin 9 mm Parabellum fişeklerden (9 x 19) geldiği tahmin edilmektedir. Bu tür fişekler çoğunlukla aynı kalibredeki tabancalar ve hafif makineli tüfekler tarafından ateşlenmektedir...”

(c) Sonuçlar

“... Araçta aynı sayıda kurşunun doğrudan etkisiyle oluşmuş on altı delik bulunmuştur. Deliklere neden olan mermilerin 9 mm kalibreli silahlardan çıktığı düşünülmektedir. Aracın içinde, yukarıdaki mermilerden bazılarının ikincil etkisi ve sekmesiyle oluşan delikler bulunmaktadır.

... ‘PB2’ numaralı delil mermi ve ‘PP1’ ve ‘PP2’ numaralı metal sabotların geldiği mermiler, C273917 sayılı HK MP 5 hafif makineli tüfek tarafından ateşlenmiştir.

... Metal sabot ‘PP3’ün geldiği numune, A038275 numaralı Sphinx tabancadan ateşlenmiştir.

... Yaralı sürücünün vücudundan çıkarılan ‘PB1’ delil mermi ile araçta bulunan ‘PB3’ mermisi 9 mm Parabellum (9 x 19) kalibreye sahiptir ve aynı kalibrede aynı silahtan ateşlenmiştir. Deforme olmalarına rağmen, iki mermi de ateşlendikleri silah namlusunun iç kısmından yeterli ve güvenilir izler sergilemektedir; bu izlerin karşılaştırılması, mermilerin birbirinin benzeri olduğu sonucuna varılmasına yol açmıştır. Bu iki mermi üzerindeki izler ile incelenen 9 mm kalibreli silahlarla ateşlenen örnek mermiler üzerindeki izlerin karşılaştırmalı testleri (yukarıya bakınız) herhangi bir benzerlik göstermemiştir. Bu durum, söz konusu mermilerin bu silahlardan herhangi birinden ateşlenmediği sonucuna götürmektedir.”

C. Atina İlk Derece Ceza Mahkemesi nezdindeki yargılama süreci

15. İdari soruşturmanın ardından savcı, yedi polis memuru (Manoliadis, Netis, Markou, Souliotis, Mahairas, Ntinas ve Kiriazis) hakkında ağır bedensel zarara sebebiyet vermek (Ceza Kanunu'nun 308/1(a) ve 309. Maddeleri) ve izinsiz silah kullanmak (2168/1993 sayılı Kanun'un 14. Bölümü) suçlarından ceza davası açmıştır. Başvurucu, daha sonraki bir aşamada, tazminat olarak belirli bir meblağ talep etmek suretiyle davaya müdahil olmuştur.
16. Yedi polis memurunun yargılandığı dava, 5 Aralık 1997 tarihinde Atina İlk Derece Ceza Mahkemesi'nde görülmüştür. Başvurucunun mahkeme tarafından alınan beyanı şu şekildedir:

“Dinokratous Caddesi'ndeydim. Trafik ışıklarından sağa döndüm ve Vassilissis Sofias Caddesi'nde önümde iki polis memuru gördüm. Yüksek hızda seyrettiğim için hemen duramadım. Biraz sola doğru hareket ettim ve hemen bana ateş etmeye başladılar. Beni öldürmek istediklerini düşünerek korktum, bu yüzden hızlanarak uzaklaştım. Sürekli ateş ederek beni kovaladılar. Karşı şeride geçerek birkaç araca çarptım. Çok korkmuştum. Kısa bir süre önce depresyon nedeniyle hastaneye kaldırılmışımdı. Bir benzin istasyonunda durdum ve emniyet kemerimi çıkarırken kapıyı biraz açtım ve bu sırada kolumu ve göğsümü yaraladılar. Beni arabadan çekip çıkardılar; bir polis memuru beni tekrar bacağımdan yaraladı ve kelepçe taktı. Arabadan gelen vurma sesleri duydum ama ne olduğunu bilmiyorum. Yukarıdan da olmak üzere her yerden silah sesleri geliyordu. Beni kimin yaraladığını tam olarak bilmiyorum. Silahım yoktu. Ben asla silah taşımam. Beni Devlet Hastanesi'ne götürdüler. Bir emniyet amiri geldi ve bana imzalamam için bir evrak getirdi, ancak ne yazdıklarını bilmediğim için imzalamadım. Bu olay, benden 3,5 litre kan aldıkları yerde gerçekleşti. Bacağımdaki kurşunu herhangi bir anestezi yapmadan çıkardılar. Çok acı vericiydi; bunu neden yaptıklarını bilmiyorum. Doktorların dişlerimden kaynaklandığını söylediği bir iç kanamam vardı. Babam, beni Devlet Hastanesi'nden KAT'a (yaranma sonrası rehabilitasyon merkezi) götürebilmek için savcıdan bir belge aldı. Bir kurşun akciğerimde kaldı ve bir diğer kurşun ise belimin altında bir iç yaraya neden oldu. İlk el ateş Vassilissis Sofias Caddesi'ndeydi. Belki de bir şey arıyorlardı; belki de beni başka biri sandılar. Sintagma'ya doğru sürdüm. Tüm kovalamaca boyunca bana ateş ettiler. Beni arabadan çıkardıklarında yere yatırdılar, üzerime ateş ettiler ve sonra kelepçe taktılar. Tam olarak bu sırada beni ayağımdan vurdular. Olaydan sonra psikolojik şok yaşadım ve Devlet Hastanesi'ne yatırıldım. Halen [başka bir hastanede] tıbbi yardım alıyorum ve ilaç kullanıyorum. Olaydan önce sıvacı olarak çalışıyordum. Olaydan beri çalışmıyorum. Normal bir şekilde görev yaptığım askerlik dönemim dışında hayatımda hiç silah tutmadım. Vassilissis Sofias Caddesi'nde herhangi bir barikat yoktu. İki polis memuru gördüm. Biri durmam için bana el işareti yaptı, diğeri ise silahını bana doğrulttu. Elindeki silahtan dolayı korktuğum için hemen durmadım. Bir süre sonra bana ateş etmeye başladılar. Savaş Müzesi yakınlarında bir polis arabası fark edip etmediğimi hatırlamıyorum. Meclis'e ulaştığımda sirenlerini açmışlardı ve beni takip edip ateş ediyorlardı. Karşı şeride geçtim. Bir an önce evime gitmek istiyordum. Siggrou Caddesi'nde bir polis barikadı vardı. Hiç dikkate almadım. Flisvos Caddesi'nde başka bir barikat vardı. Onu da dikkate almadım. Daha ilerideki trafik ışıklarında, kaçabilmek için trafiğin içinden geçtim. Biriyle kafa kafaya değil, yanlamasına çarpıştığımı hatırlıyorum. Bir arabanın takla

atmasına sebep olduğumu hatırlamıyorum. Kalamakiou Caddesi'nde bir barikat gördüğümü hatırlamıyorum. Orada bana ateş edip etmediklerini de hatırlamıyorum. Benzin istasyonunda durdum çünkü vücuduma bir kurşun isabet etmişti ve acı çekiyordum. Ayrıca orada bir sürü insan olduğu için o kadar da korkmuyordum. Durdum ve emniyet kemerimi çözmeye çalıştım. Tam o sırada sırtımda kurşunlar hissettim. Camlar kırılmıştı. Bir polis memuru geldi, beni dışarı çıkardı ve yüzüstü yan yatarak beni ayağımdan vurdular. Hangisinin beni vurduğunu bilmiyorum. Yüzüstü yattığım için beni kimin vurduğunu görmedim. Olaydan önce sadece bir kez hafif depresyon nedeniyle hastaneye gitmiştim. Olaydan sonra ise bende kötülük görme manisi ortaya çıktı. Olaydan önce sadece hafif depresyon geçirmiştim. Benzin istasyonundayken polis memurlarına silah taşıdığımı düşündürecek herhangi bir harekette bulunmadım.”

17. Sanıkların mahkeme tarafından alınan ifadeleri şu şekildedir:

1. *Manoliadis*

“A62 numaralı polis arabasıydım. Paleo Faliro bölgesindeydik. Kovalamacayı telsizden duyduk. Trokadero'ya yakın yolun trafik sıkışıklığı yaratmak için kontrol merkeziyle görüştük. Polis aracını denize bakacak şekilde yol boyunca yanlamasına konumlandırıdık. Yolu kapatmak için bazı sivil araçları da durdurdum. Aniden yanıp sönen ışıklar, sirenler ve 30 metre mesafeden bir arabanın bana doğru geldiğini gördüm. Sürücü yat limanına giden caddenin sağına geçerek 1 metre mesafeden yanımdan geçti; hatta beni ezmemesi için kendimi yoldan dışa doğru attım. Motosikletler ve polis arabaları 30 ila 40 metre mesafeden takip ederek yanımdan geçtiler. O sırada kimse tarafından ateş edilmiyordu. Arabaya bindik ve diğer polis arabalarını yaklaşık 300 metre mesafeden takip ettik. Bariyerlere çarpmış kırmızı bir araba gördüğümü hatırlıyorum. Kısa bir süre kontrolü kaybettikten sonra yolumuza devam ettik. Kalamakiou Caddesi'nde takla atan arabayı gördükten sonra silah sesleri duydum. Silahımı daha sonra kullandım. Kaçağın izlediği yolu takip ettik. Kalamakiou Caddesi'ne ulaştığımızda tekrar silah sesleri duyduk. Benzin istasyonuna doğru yöneldik. Arabadan indim, kaotik bir ortam vardı ve silah sesleri duydum. Bazı meslektaşlarım eğilmiş, bazıları yere yatmış, bazıları da siper almıştı. Silah seslerinin nereden geldiğini bilmiyordum. Ancak Skoda'dan [başvurucunun arabası] da geliyor olabilirlerdi. Bazı meslektaşlarımın havaya ateş ettiğini gördüm. Sonra havaya iki el ateş ettim ve kendimi yere attım. Arabadan 50 metre uzaktaydım. Ateş etmek için yaklaşmadım çünkü yakınlarda bir apartman bloğu vardı. Şoföre arabadan inmesini söyleyen meslektaşlarımın bağırışlarını duydum. Sonunda ön tarafta bulunan polis memurlarının serbestçe yürüdüğünü gördüm ve olayın bittiğini anladım. Çağrılan ya da kontrol merkezine haber veren arkadaşların silahlarının kontrol edildiğini düşünüyorum. Bulunduğum yerden arabanın içerisindeki mağduru göremedim.”

2. *Netis*

“Mobil Ekip B Bölümü'nde akşam 9'dan itibaren görev başındaydık. İki yaya ve bir trafik görevlisini neredeyse ezmek üzere olan bir arabanın Amerikan Büyükelçiliği'nden itibaren kovalandığını telsizden duyduk. Biz de aracı takip etmeye başladık. Trokadero yakınlarında polisin bir barikat kurduğunu gördük. Manoliadis arabaları durdurmak için düdüğünü kullanıyordu. Skoda sağa, yan sokağa doğru yöneldi ve sonra aniden sola döndü. Manoliadis içgüdüsel olarak yoldan dışa doğru atladı ve Skoda onun oldukça yakınından geçti. Rodeo'da, Manoliadis'in bulunduğu yerdekine benzer bir barikat vardı. Mağdur kırmızı bir arabaya çarparak takla atmasına neden oldu. İlk polis aracının telsizinden Skoda'nın izlediği güzergâh hakkında bilgi aldık. Posidonos ve Kalamakiou Caddeleri'nin kesiştiği kavşağa yaklaştığımızda ve 50-60 metre kadar gerideyken ilk silah seslerini duydum. Sürmeye devam ettik ve Kalamakiou Caddesi'ne girdik. Önümüzde birkaç polis arabası vardı. Aralarında çağrılmamış ama kendi başlarına gelmiş olanlar da olabilirdi. Oraya vardığımızda polis arabasından indim ve takip edilen araca doğru yöneldim. Diğer memurlar sürücüye arabadan inmesi için seslenip durdular. Fakat o arabadan inmedi. Birinin, ‘Korkutmak için birkaç el ateş edelim’ dediğini duydum ve silahımı çıkarıp havaya iki el ateş ettim. Meslektaşlarımdan biri çatışmaya ara verilmesinden faydalanarak sürücüyü arabadan çekip çıkardı. Skoda'dan 10 ila 15 metre uzaktaydım

ya da 8; tam olarak hatırlamıyorum. Kontrol merkezi şahsın silah taşıdığına dair ikazda bulunmuştu. Daha önce birçok kovalamacaya katıldım ve bu şahıs bana bu tür şeylere aşına olduğu izlenimini verdi.”

3. *Markou*

“Motosiklet kullanıyorum. Posidonos Caddesi'nde telsizden Amerikan Büyükelçiliği'nden başlayan bir kovalamacanın sürmekte olduğunu duyduk. Çok kısa bir süre sonra sürücünün Onassio Hastanesi'ne ulaştığını duyduk. Pozisyon almak ve aracı beklemek için orta refüje çıkmaya çalıştım. Aracın geldiğini gördüm. Hayatımı riske atarak kaldırımdan indim ve aracı takip etmeye başladım. Takipte bir polis arabası ve iki motosiklet vardı. Telsizden şahsın tehlikeli olduğunu ve muhtemelen silah taşıdığını duydum; çok tehlikeli bir şekilde araba kullanıyordu. Edem'e yakın Posidonos Caddesi'ndeki trafik ışıklarında, Amfithea ve Posidonos yat limanına ulaştığımızda, şahsın diğer arabaların arasına girip çıkma becerisi beni hayrete düşürdü. On beş yıldır görevde olmama rağmen böyle bir kovalamaca görmemiştim. Amfitheas ve Posidonos Caddeleri'nin kesiştiği kavşakta bir taksiyle çarpıştı. Kavşaktaki trafik ışıklarında ise polis barikatı kurulmuştu. Makaratzis sağa döndü ve yan sokağa girdi. Aracını karşıdan gelen trafiğin içine doğru sürdü ve trafik ışıklarını geçtikten sonra sola dönerek karışıklık yarattı çünkü ışıklar değişmişti ve araçlar hareket ediyordu. Birinin ölüp ölmediğini ya da neler olduğunu bilmiyordum. Ben hala sağ taraftaki sokaktaydım. Skoda'nın önü diğer arabalar tarafından kesilmişti ve şahsı korkutmak için havaya üç el ateş ettim. Diğer araçların arasında kaldığı için Skoda'ya nişan almak mümkün değildi. Makaratzis arabasıyla uzaklaştı, Kalamakiou Caddesi üzerinde seyretmeye devam etti, yokuş yukarı sürdü ve ben 30 metre mesafeden yaklaşırken aracı benzin istasyonunda gördüm. Motosikletimden indim ve benzin istasyonuna sağ taraftan girdim. Tamirhaneye girdim ve “Herkes çekilsin!” diye bağırdım. Merdivenlerden yukarı verandaya çıktım. Merdivenlerden yukarı çıkarken silah sesleri duydum. Nereden geldiklerini bilmiyordum. Yukarı çıktığımda diğerlerinin sürücüyü arabadan çıkması için bağırdıklarını duydum. Yana doğru eğilerek torpido gözünü açtığını gördüm ve bir silah çıkarıp ateş edeceğini düşündüm. Silahı olabileceği için diğerlerine dikkatli olmaları için bağırdım. Büyük bir saksı aldım ve araca doğru fırlattım. Atmak için bir şey çıkardığını görürsem bağırabilmek ve meslektaşlarımı uyarabilmek için sürücünün ellerini izliyordum.”

4. *Souliotis*

“Akşam 9.15'te Mahairas ile birlikte [göreve] başladık. Ben polis arabasının önünde duruyordum. Skoda'nın Deniz Hastanesi'nden geldiğini, kırmızı ışıktaki geçtiğini ve az kalsın bir çifte çarpacağını gördüm. Şoföre durması için el işareti yaptım. Arabayı bana doğru sürdü ve neredeyse bana çarpıyordu. Kenara atladım. Kimse silahını çıkarmadı. Arabaya bindim ve yalnızca trafik kurallarını ihlal ettiği için değil, aynı zamanda neredeyse bana çarptığı için de onu kovalamaya başladık. Vassilissis Sofias Caddesi'nde karşı şeride geçtik ve kırmızı ışıktaki sağa döndük. Tepe lambalarımız yanıyordu ve çok hızlı gidiyorduk ama şahsın nerede olduğunu tespit edemedik. Skoda'yı birden Savaş Müzesi'nin önünde gördük. Tepe lambalarımız ile sirenimizi açtık ve kendisine doğru selektör yaptık. Arabasından bizi gördü, fren yaparak dörtlülerini yaktı ve kornasını çalarak aniden hızla uzaklaştı. Sintagma'ya vardığında çiçekçi dükkânlarının yanından karşı şeride geçti ve akan trafiğe karşı Amalias Caddesi'ne girdi. Tekrar tepe lambalarımızı yaktık ve onu takip ettik. Sürmeye devam ettik ve kontrol merkezini bilgilendirdik. Kallirois Caddesi'nde neredeyse başka bir polis arabasıyla çarpışacaktı. Diogenis Sarayı'ndaki trafik ışıklarında kırmızı ışıktaki geçti, karşı şeride geçerek bir araca çarptı ve sürmeye devam etti. İki motosiklet kendisine yaklaştı. Trokadero'da bir polis arabası, iki motosiklet ve on beş sivil araçla barikat kurulmuştu. Direksiyonu sağa doğru kırdı, kaldırıma çıktı ve yanlarından geçti. Flisvos'ta bir Daihatsu'nun takla atmasına neden oldu. İçinde her kim varsa ölmüş olmalı diye düşündük. Kontrol merkezi, motosikletli polislerle tehlike nedeniyle uzaktan takip etmelerini söyledi. Amfithea'da bir taksi şoförüyle çarpışarak boynundan yaralanmasına neden oldu ki sonrasında [taksi şoförü] boyunluk takmak zorunda kaldı. Posidonos Caddesi ve Kalamakiou Caddesi'nden aşağı doğru devam etti. Yan sokağa girdi ve aracını akan trafiğe karşı sürdü. Diğer arabaların yanından geçip Kalamakiou'ya doğru ilerledi. Burada silahlar ilk kez ateşlendi. Arka sol camdan dışarı sarktım ve Skoda'nın sol arka lastiğine ateş ettim. Lastik patladı. Kurşunun yönünden

emindim. Kimsenin tehlikede olmadığını biliyordum. Bir mermi lastiğe çarptığında sekmez. Beş metre mesafeden ateş ettim. Ateş ettikten sonra lastiğin patladığını gördüm. Mahairas da sağ arka lastiğe ateş etti. Lastikleri patlayan Makaratzis benzin istasyonunda durdu. Onunla neredeyse aynı seviyedeydik. Ben trafiği kontrol ediyordum. Karşıdan gelen arabaları durdurdum ve yakalama yapıldıktan sonra kaç tane polis arabası olduğunu gördüm. Dokuzdan fazla araç vardı. Tüm polis arabaları benzin istasyonundayken, arabaya değil havaya ateş açıldı. Araba kavşakta vurulmuştu. Çok sayıda polis vardı. Caddenin her iki şeridini de tutmuşlardı. Skoda yavaşlamak zorunda kaldı ve ona doğru ateş ettiler. Ben arabaları durduruyordum. Benzin istasyonundayken arabayı hedef alsalardı beni de vururlardı. Tüm silah atışlarının, hatta camlara isabet edenlerin bile lastiklere yönelik olduğuna inanıyorum.”

5. *Mahairas*

“Markou ile Amerikan elçiliğindeydik. Kırmızı ışıktaki geçen bir Skoda gördük. Trafik polisi durması için el işareti yaptı. Ancak Skoda, ona çarpma riskini göze alarak meslektaşımıza doğru sürmeye devam etti. Aracımıza bindik ve onu takip etmeye başladık. Karşı şeride geçip Vassilissis Sofias Caddesi'nde kırmızı ışıktaki geçti. Onu kaybetmiştik ama birden Savaş Müzesi'nde tekrar gördük. Onu takip ettik, ışıklarını yaktık ve durması için işaret ettik. Çiçekçilere geldiğinde sanki duracakmış gibi dörtlülerini yaktı. Sonra aniden hızlanarak Amalias Caddesi'nde karşı şeride geçti ve Sintagma ve Siggrou'ya doğru ilerlemeye devam etti. Biz de onu takip ettik. Diğer polis arabaları da katıldı. Trokadero'da bir barikatı yan tarafından geçerek aştı. Flisvos'ta bir Daihatsu'nun takla atmasına neden oldu ve yoluna devam etti. Yolun ilerisinde bir barikat vardı. Bir taksi ile çarpıştı ve yoluna devam etti. Kalamakiou ve Posidonos Caddeleri'nin kesiştiği noktada bir barikat daha kurulmuştu. Sağa dönerek bir ara sokağa girdi ve sonra sola dönerek Posidonos Caddesi'ni geçti. O sırada bazı silah sesleri duydum. Arabayı yan sokağın başına kadar sürdük, onu takip ettik ve Posidonos Caddesi'ne ulaştığımızda 5 metre uzağındaydık. Silahımı çıkardım ve sağ arka lastiğine nişan aldım. Peş peşe ateş ettiğinizde nişan almak zordur. Üç ya da dört kez ateş edebilmek için silahımı otomatik ayara aldım. Skoda 70 metre ötedeki benzin istasyonunda durdu ve biz de onu takip ettik. Tüm süreç ve davranışları bize bir teröristin davranışları gibi son derece tehlikeli gelmişti. Başka polis arabaları ve motosikletler de olay yerine intikal etti. Arabadan inmesi için ona seslendiler. Arabadan inmedi ve birkaç el ateş edildi. Biz onun yaklaşık 10 metre arkasındaydık. Eğer diğer polis arabalarından doğrudan ona ateş etselerdi, biz onların ateş hattında değildik. Bazı memur arkadaşların ‘Korkutmak için biraz ateş edelim’ dediklerini duydum. Birisi verandaya çıktı ve aşağıya bir saksı fırlattı. Kurşun geçirmez yelek giyen ve tanımadığım meslektaşarımdan biri, başka biriyle birlikte araca yaklaşarak camı kırdı ve dışarı çıkması için şahsa seslendi. Araçtan çıkmayınca çekip çıkardılar. İçlerinden birisi şahsa kelepçe takmaya çalıştı. Birisinin, ‘Dikkat edin, yaralı!’ diye bağırması üzerine kelepçe takmadılar. Daha sonra ambulans geldi. Kurşunla mı yoksa trafik kazasında mı yaralandığını bilmiyordum. Ne benim silahım ne de Souliotis'in silahı Magnum mermisi atmaz. A-45 çok güçlüdür ve büyük bir delici kuvvete sahiptir. Şahsın silahlı olduğunu ve havaya ateş açmamız gerektiğini kimin söylediğini bilmiyorum.”

6. *Ntinis*

“Kiriazis ve ben talimatlar doğrultusunda Neos Kosmos'ta görev başındaydık. Diğer araçlara çarpan ve bir trafik polisi tarafından durması için ikaz edildiğinde durmayan bir aracın takip edildiği Siggrou'ya gitmemiz yönünde bir mesaj aldık. Siggrou'ya gittik ve şoförü takip ettik. Interamerican'da kırmızı ışıktaki geçti ve sahil caddesine doğru devam etti. Trokadero'da çok sayıda polis arabası ve yanıp sönen ışıklar gördük. Arkasından takip ettik ve Flisvos'ta takla atmış olan arabayı gördük. Biraz geride kalmıştık. Posidonos ve Kalamakiou Caddeleri'nin kesiştiği noktada ise kendisini tamamen kaybettik. Sorduğumuz bir vatandaş bize [sürücünün] sağa döndüğünü ve Kalamakiou Caddesi'ne doğru gittiğini söyledi, biz de o tarafa yöneldik. Kalamakiou ve Posidonos Caddeleri'nin kesiştiği noktadan geldiğini düşündüğüm bazı silah sesleri duydum. Yapay trafik sıkışıklığı yaratılmıştı. Kontrol merkezi, şahsın silahlı ve tehlikeli olduğuna dair bir uyarı geçti. Benzin istasyonunun 100 metre sağında durduk ve silah sesleri duyduk. Arabayı görmediğimiz için seslerin mağdurdan mı yoksa polis memurlarından mı geldiğini bilmiyorduk. Siper aldık ve arabadan

dışarı çıkması için kendisine seslenildiğini duyduk. Bir polis memurunun onu yakalamaya çalışacağını bildiğimizden, kafasını karıştırmak için birkaç korkutma atışı yaptık.”

7. *Kiriazis*

“Ntinas benim ekip amirimdi. Bir mesaj aldık ve aracı takip ederek Amfitheas Caddesi'ndeki trafik ışıklarında ona yaklaştık. Trokadero'da geride kalmaya başlamıştık. Sürücü kurulan barikattan geçip gitti. Flisvos'ta takla atmış arabayı gördük. Trafikte bir sorun olduğundan biz geriye düştük. Amfitheas ve Posidonos Caddeleri'nin kesiştiği noktada bir taksi hasar görmüştü. Daha aşağıdan silah sesleri duyduk. Bazı vatandaşlar bize sürücünün sola döndüğünü söyledi. Biz de onu takip ettik. Benzin istasyonuna vardığımızda silah sesleri duyduk. Bazı meslektaşlarımızın ‘Araçtan çık,’ ‘Dikkatli ol’ diye bağırdığı duyuluyordu ve bir başkası da ‘Korkutmak için ateş edin’ diye bağırdı. Ben de korkutmak için iki el ateş ettim. Ben on beş yıldır görev yaptım. Hiç böyle bir şey görmemiştim. Kovalamaca sırasında kontrol merkezinden şahsın son derece tehlikeli ve muhtemelen silahlı olduğunu duyduk.”

18. Tanıkların mahkeme tarafından alınan ifadeleri şu şekildedir:

1. *Ventouris*

“Ben mağduru kovalayan şoförüm. Mahairas, Souliotis ve ben Mobil Ekip'te görev yapıyoruz. Mağdurun arabası şüpheli olarak değerlendirildi. Amerikan elçiliği çevresinde hareket eden her şeyi şüpheli olarak değerlendiririz. Silah taşımayan meslektaşlarımızdan biri sürücüye durması için işaret etti. Diğer meslektaşım ve ben arabanın dışında belli bir mesafede bekledik. Sürücü durmak yerine meslektaşına doğru ilerlemeye devam etti ve neredeyse ona çarpıyordu. Sonra da arabayla uzaklaştı. Tehlikeli olduğunu düşündüğümüz için peşinden gitmek zorunda kaldık. İlk başta onu bir süre kaybettik ama sonra Savaş Müzesi yakınlarında tekrar gördük. Durması için işaret ettik. Bir süre tereddüt etti, sanki duracakmış gibi görünüyordu ama sonra yoluna devam etti. Bu noktada sirenleri açarak onu kovalamaya başladık. Meclis'e vardığında karşı şeride geçti ve Siggrou'ya doğru son sürat devam etti. Siggrou'ya giden diğer polis araçlarına haber vermiştik. Bir aşamada neredeyse bir polis arabasına çarpacaktı. Sahil caddesine ulaştığında biz çoktan bir barikat kurmuştuk. Bazı özel araçlara çarpıp, kurtuldu ve yoluna devam etti. Biraz daha ileride, Flisvos'ta kırmızı bir araca çarparak takla atmasına neden oldu ve ardından son sürat uzaklaştı. Bölgede trafik vardı. Kalamakiou'da çok fazla trafik olduğundan emniyet şeridine geçti. Tam da o bölgede, Kalamakiou'da ilk kez silah sesleri duyduk. O ana kadar ateş etmemiştik çünkü çok fazla trafik vardı ve sivilleri yaralayabilirdik. Kaldırımda bir engelin olduğu ve Kalamakiou'nun başı hariç onu hiçbir noktada kaybetmedik. Mahairas ve Souliotis benimle birlikte arabadaydı ve meslektaşlarımız tam da o bölgede arabanın lastiklerine ateş ettiler. Eğitimimiz sayesinde %100 olmasa da vakaların %99'unda hedefi vurabileceğimizi düşünüyorum. Sürücü benzin istasyonunda durdu. Sivilleri uzaklaştırdık ve kendisine daha önce birkaç kez araçtan inmesi için ikazda bulunulmuş olmasına rağmen araçtan inmediği için kurşungeçirmez yelek giyen diğer meslektaşlarımız arabaya yaklaşıp camları kırdı ve kendisini araçtan çekip çıkardı. Uzaktan silah sesleri duyuldu. Nereden geldiklerini bilmiyorum. Bir meslektaşım verandaya çıkmıştı ama ateş ettiğini sanmıyorum. Arabaya saksı fırlattı. Silah sesleri duyulduğunda, mağdurun arabası benzin istasyonunun sağ tarafında yanlamasına park edilmişti. Biz benzin istasyonunun sol tarafındaydık ve diğerleri de benim arkamdaydı. Diğerlerinin arabaya ateş edip etmediğini bilmiyorum. Kalamakiou'nun başında ve sonunda, her şey bittiğinde silah sesleri duyduk. Son atışlar muhtemelen mağduru korkutmak için yapıldı. Onu dışarı çıkaran Boulketis'ti. Ona ateş ettiğini sanmıyorum. Bunu yapması için hiçbir sebep yoktu. Mağdur, sanki bir şey arıyormuş gibi sağa sola hareket ederek araç içerisinde hareket ediyordu ve bir silahı olduğu düşünülebilirdi. Bu nedenle kurşungeçirmez yelek giyen memurlar onu arabadan çıkarmaya gitti. Balistik inceleme hakkında bir bilgim yok. Arabanın içinde bulunan kurşunlar Souliotis ve Mahairas'ın silahlarına aitti. Ancak meslektaşlarımız lastikleri hedef almışlardı. Vassilissis Sofias ve Amalias Caddelerinde trafik olduğu için kovalamacanın hızı saatte yaklaşık 60 km idi. Biz de yaklaşık 10 metre gerisindeydik. [Olimpos Zeus Tapınağı] sütunlarının yakınında hem önümüzde

hem de arkamızda motosikletler belirdi. Siggrou'nun başında mağdurun önüne başka bir polis aracı çıktı ve neredeyse onunla çarpıştıyordu. Siggrou'da bir sağa bir sola hareket ediyor, 160 km/saat hızla gidiyor ve sürekli şerit değiştiriyordu. Kalamakiou'nun köşesinde arkamızda hangi polis arabalarının olduğunu söyleyemem, çünkü birini kovalarken arkada neler olduğunu göremeyiz. Biz benzin istasyonunda durduk; iki motosiklet arkamızda durdu ve başka bir araba da onların arkasında durdu. İlk silah atışları Posidonos ve Kalamakiou Caddeleri'nin kesiştiği noktada yapıldı. Posidonos Caddesi'nden önce Kalamakiou Caddesi'nde, 5 metre arkasındayken Bay Mahairas silahını kullanarak arabanın lastiklerine ateş etti. Souliotis de aynı noktada silahını kullanmış olmalı. Sürücü benzin istasyonuna varıp durduğunda, sivillere uzaklaşmaları ve şoföre de araçtan inmesi için aracımın içinden seslendim ve kurşungeçirmez yelek giyen bir meslektaşım onu araçtan çıkarmaya gitti. Kaç mermi atıldığını bilmiyorum; ön cam saksı fırlatıldığı için kırıldı. Ön yolcu camının nasıl kırıldığını ya da arka camın nasıl kırıldığını bilmiyorum. Mağdurun ayağının nasıl yaralandığını bilmiyorum. Arabaya doğru ateş edildiğinde olmuş olamaz. Son olarak ifade vermek için karakola gittik. Olay sırasında hayatlarımız doğrudan risk altında değildi. Sürücü kazalara neden olmuş, karşıdan gelen trafiğe girmiş ve birçok insanı tehlikeye atmıştı. Silahlarına el konulan toplam otuz üç polis tarafından kovalanmıştı ama başkaları da olaya müdahil olmuştu. Daha önce hiç böyle bir şey görmemiştik. Telsizden bize dikkatli olmamızı, şahsın silah taşıdığını ve son derece tehlikeli olabileceğini söylediler. Souliotis bir trafik polisi. Elbette durması için işaret ettiğinde silah taşımıyordu. Polis barikatları, kontrol merkezi tarafından emir verildiği için kurulmuştu. Ayrıca trafik ışıklarında sivil araçlarla yapay trafik sıkışıklığı da yarattık. Olay sırasında sivillerin yaralandığını, arabaların takla attığını fark ettik; barikatlar ve yapay trafik sıkışıklığından sonra onu durdurmak için başka bir yolumuz kalmamıştı. Son barikat Kalamakiou Caddesi üzerindeydi. Caddenin kenarlarında yaya polis memurları vardı. Arabayı doğrudan onların üzerine sürdü. İlk silah atışlarının yapıldığı an buydu. Bu aynı zamanda meslektaşlarımın arabadan onun lastiklerine ilk ateş ettikleri andı. El konulan otuz üç silah dışında başka silahların da kullanılmış olması mümkündür. Nitekim bacağından çıkarılan mermi, el konulan otuz üç silahtan herhangi birine ait değildir. Eğer biri benzin istasyonunda mağdurun bulunduğu yöne doğru ateş etmiş olsaydı, benzin alev alırdı. Benzin istasyonunda havaya ateş açıldı. Muhtemelen onu çıkarmaya giden meslektaşımızı korumak için. Meslektaşlarımdan biri verandaya tırmandı ve kafa karışıklığı yaratmak için saksı fırlattı. Boulketis onu dışarı çekip kelepçeledi. Kanaması olduğunu gördük ve hastaneye götürdüler. Soruşturma, karakola giden bizler tarafından değil, emniyet görevlileri ve başka bir birim tarafından yürütüldü.”

2. *Nomikos*

“Agia Skepi'deki eski sahil caddesindeydim. Bir aracın garip bir şekilde seyrettiğini gördüm. Kontrol merkezinden bir emir aldık ve aracın peşine düştük. Yolda kazaları, çarpılan arabaları ve yaralanan birini gördük. Amfitheas'tan Kalamakiou'ya varmıştık. Çok geride kalmıştık. Hiç silah sesi duymadık. Zaten silah sesi olsaydı bile duyamazdık. Benimle birlikte olan Boulketis'in kurşungeçirmez yeleği vardı. Başka bir meslektaşım camı kırarken o da yeleğini giydi. Boulketis sürücüyü dışarı çıkardı ve kelepçe taktı, ancak yaralı olduğunu görünce kelepçeleri çıkardı. Mağdur sağa sola bakınıyordu; elleri yerde olduğundan göremiyorduk ve silahı olduğunu düşündük. Benzin istasyonuna vardığımızda nereden geldiğini bilmediğim bir ya da iki el silah sesi duydum. Boulketis ve Xilogiannis polis arabasında benimle birlikteydi. Xilogiannis ve benim kurşungeçirmez yeleklerimiz olmadığından Boulketis'in aksine daha fazla yaklaşmadık. Çok sayıda polis arabası ve motosiklet vardı. Herhangi bir silahın saklanmış ya da el değiştirmiş olması mümkün değil. Silahlarımız her birimize şahsen tahsis edilir. Dolayısıyla onları başka arkadaşlarımıza vermeyiz. Benzin istasyonunda, Boulketis'in sürücüyü arabadan çıkarabilmesi için yaklaştığımızda kimse ateş etmedi. Birisi duyup kendi kararıyla gelmediği sürece, hiçbir meslektaşımız emir almadan olaya müdahil olamaz. Şayet kendi kararıyla gelip müdahil olan birisi silahını kullanmış olsaydı, silahını teslim etmeden gitmesi mümkün değildir.”

3. *Xilogiannis*

“Boulketis'in bulunduğu son polis aracının şoförüydüm. Merkezden bir emir aldık ve kovalamacaya katıldık. Skoda'nın park edildiği benzin istasyonuna en son biz vardık. Çok sayıda polis arabası ve

motosiklet vardı. Herkes arabasından inmişti; Skoda benzin istasyonunu karşınıza aldığınızda sağ tarafta kalan pompanın hemen yanındaydı. Herkes arabasından inmişti... Boulketis kurşungeçirmez yeleşini giydi ve ben de onu arkadan korudum. Benim arkamda onu koruyan başka memurlar da vardı. Olay yerine vardığımızda bazı silah sesleri duyduk. Arabadan indiğimizde ve Skoda'ya çok yakın dururken iki ya da üç el ateş edildi; bana doğru ateş edilmedi, çünkü Skoda'ya çok yakındık... Belki de araç bu sırada vurulmuştur, bilemiyorum. Mağdurun hangi aşamada vurulduğunu bilecek durumda değilim ki muhtemelen kovalamaca sırasında olmuştur...”

4. *Davarias*

“...Benzin istasyonunda açılan ateş korkutmak amaçlıydı. Arabaya ateş edildiğini görmedim, arabaya doğru ancak havaya ateş edildi, yani kurşunlar havaya sıkıldı. Ateş eden [polis memurlarının] kim olduğunu bilmiyorum. Daha önce hiç görmemiştim. Markou ve Kasoris'i tanıyorum. Verandaya çıkan polis memuru ateş etmedi; saksı fırlattı. Devriye gezdiğimiz bölgeler söz konusu olduğunda görevimiz gereği emirlere uymak zorundayız, ancak her zaman emirlere uymuyoruz ve çoğu zaman meslektaşlarımızın tehlikede olduğu ve geçmişte her türlü şeyin yaşandığı bu gibi olaylarda kendi inisiyatifimizle olay yerine gidiyoruz. Benzin istasyonundaki tüm operasyon on ila on beş dakika sürdü. Skoda benzin istasyonunun kaldırımında durmuştu. İlk polis arabasındaki polislerle neredeyse aynı anda geldim ve sağ tarafa park ettim. Diğerleri de birbiri ardına hemen arkamızdan geldiler. Herkesin elinde silah vardı. Genellikle tüm polis arabalarında hafif makineli tüfek bulunur. Oraya vardıktan sonra bir sütunun arkasında siper aldım. Sürücüye arabadan inmesi için seslendik ve sonra çatışma başladı. Çatışmanın yaklaşık olarak ne kadar sonra başladığını bile hatırlamıyorum. Mağdur arabanın içinde bazı hareketler yapıyordu. Arabanın kilidini açarken yaptığı hareketler ve diğer tüm hareketleri, silahını kolunun altındaki kılıftan çıkarmak ya da bir el bombası çıkarmak için yaptığı hareketler olarak algılanabilirdi. Kalamakiou ve Posidonos Caddeleri'nin kesiştiği noktada Skoda'nın sağ tarafına ateş edilmediğini, sadece sol taraftaki lastiklere ateş edildiğini fark ettim. İlk fotoğraf sol taraftaki lastiklerin patlamış olduğunu, ikincisi ise sağ taraftakilerin patlamış olduğunu gösteriyor. Sağ ayağındaki yaralanmaya gelince, lastiklere ateşlenen bir merminin sekerek arabanın sadece birkaç milimetre kalınlığındaki metal plakasını delip geçmesi mümkündür. Çift kalınlıktaki metal plakaları delebilen mermiler de vardır. Bu arabalarda şasi yoktur. Sadece seken bir merminin delip geçebileceği düz metal plakalar vardır ki mağdur bu şekilde kalçasından vurulmuş olabilir. Koltuk altı bölgesinden de aynı şekilde vurulmuş olabilir. Bir ara koltuğa doğru eğildiğini gördüm; vurulmuş olabileceğini düşünerek bağırdım.”

5. *Mastrokostas*

“Ben benzin istasyonunda çalışıyorum. Pompanın ön tarafında benzin dolduruyordum. Birden Skoda'nın yavaşça gelip fotoğrafta görüldüğü gibi ön tarafı caddeye bakacak şekilde yanımda durduğunu gördüm. Sürücü hareket etmiyordu. Sonra polis arabaları geldi; polisler “Uzaklaşın, uzaklaşın!” diye bağıyorlardı. Pompayı bırakıp 4-5 metre uzağa, içeri girdim ve benzin istasyonunun sahibi ile birlikte arka taraftaki bir alana geçtik. İkinci bir kapı daha var, oradan atölyeye geçtik. İçeriye girdiğimde silah seslerini duydum. Tam bir kaos vardı. Daha fazla silah ateşlendi. Ateş ediyorlardı ama hangi yöne doğru olduğunu bilmiyorum. Hiçbir şey göremedim. Pompalar dükkânın yanındaydı; eğer arabaya doğru ateş etselerdi kurşunlar pompalara da isabet ederdi. Sanırım birisi verandaya çıktı ve aşağıya saksı attı. Arka taraftan çıktığım için bunu gördüm ama yaklaşmadım. Ben hiçbir şey göremedim ve yakalama anını ya da [sürücüyü] vurup vurmadıklarını görmedim. Araba geldiğinde lastiklerin patlamış olduğunu gördüm ancak camların kırık olup olmadığını hatırlamıyorum. Sanırım ilk fotoğrafta lastikler patlamış. İlk ifademi vermiştim, hala panik halindeydim ve her şeyi doğru bir şekilde aktarıp aktarmadığımı bilmiyorum. Olayın üzerinden iki yıl geçmesine rağmen bugün de aynı durum söz konusu. Arka tarafa gittiğimde polis memurunu gördüm. Ateş etmedi, saksı fırlattı ama mağdurun arabasını göremedim. Ne yarım metre ötede, arabanın yanında duran Vespa'da ne de pompalarda kurşun deliği vardı. Polis memurunun çıktığı verandanın ucu arabaya bakıyordu. Arabanın ön kısmı verandanın altından biraz dışa doğru çıkmış olmalıydı.”

6. Georgopoulos

“Ben benzin istasyonunun sahibiyim. Mastrokostas'tan biraz daha içeride duruyordum. Skoda'nın yavaşça geldiğini gördüm. Durdu ve saniyeler sonra silah sesleri duydum. [Mastrokostas] bağırışları duymuş ama ben duymadım. Silah seslerini duyduğumda oradan uzaklaşarak eve çıktım, sonra bir polis memuru geldi ve arabanın tavanına büyük bir saksı fırlattı. Ateş etmedi. Silah sesleri kesilince aşağı indim ve mağduru arabadan çıkarırlarken gördüm. Sanırım onu arabadan çıkaran adam sivil kıyafetler giyiyordu. Emin değilim. Elinde büyük bir makineli tüfek olduğunu gördüm. Ateş edip etmediğini bilmiyorum. Hatırlamıyorum. Ateş etseydi hatırlardım. Ateş etmiş olabilir; ama ateş ettiğini görmedim. Arabanın camlarının kırılıp kırılmadığını hatırlamıyorum. Kaza yaptığını hatırlıyorum... Hiçbir yerde mermi kovani bulamadım. Hiçbir yerde kurşun deliği bulamadım. Arkadan verandaya gelen polis memurunu gördüğümde oradan ayrıldım ve ateş edip etmediğini görmedim. Aşağı indim ve sürücüyü arabadan çıkardıklarını gördüm. Polis memuru ona ateş etmedi. Belki motosikletten inen kişi de ateş etmiş olabilir. Veranda genişti ve arabanın yarısından fazlasını kaplıyordu.”

7. Kiriazidis

“Posidonos ve Kalamakiou Caddelerinin kesiştiği kavşaktaydım... Birden dikiz aynamda yan sokaktan büyük bir hızla gelen bir araba gördüm; kaldırımı aştı, sağdan geldi ve bana çarptı. Beni 10-15 metre uzağa fırlattı. Yanımda bir polis arabası vardı. Polis memurları arabadan inmiş olmalıydı ve ellerinde silahlar vardı. Silah sesleri duydum ve korktum. Daha fazla polis arabası geldi ve Skoda'yı sola, Kalamakiou Caddesi'ne doğru takip etti. Bana büyük zarar verdi. Eğer arka koltukta biri oturuyor olsaydı, hayatta kalması mümkün değildi.”

19. Mahkeme, yedi polis memurunun kendilerine yöneltilen her iki suçlamadan da beraat etmesine hükmetmiştir (bkz. yukarıdaki 15. paragraf). Mahkeme, ilk suçlama (ağır bedensel zarara sebebiyet vermek) yönünden, başvurucuyu yaralayanların sanıklar olduğunun tespit edilemediğine kanaat getirmiştir. Olayda yer alan bazı polis memurları, başvurunun tutuklanmasının ardından kimliklerini açıklamadan veya silahları hakkında gerekli bilgileri vermeden olay yerinden ayrılmışlardır. Mağdurun vücudundan çıkarılan mermi ile arabanın içinde bulunan bir mermi aynı silahtan ateşlenmiştir ancak incelenen otuz üç silahtan çıkan izlerle hiçbir ilişkisi bulunmamaktadır. Başvurucunun arabasında bulunan diğer mermi ve bazı metal parçaları, sanıklardan ikisinin silahından çıkmıştır. Ancak, bu polis memurlarının başvurucuyu yaraladığı makul şüphenin ötesinde ispatlanamamıştır. Zira diğer birçok atış, tanımlanamayan silahlardan yapılmıştır.

Mahkeme, ikinci suçlamaya (izinsiz silah kullanmak) ilişkin olarak, polis memurlarının, sürücüsünün tehlikeli bir suçlu olduğunu düşündükleri bir aracı durdurmaya çalışmaktan başka bir amaçla silahlarını kullanmadıklarına kanaat getirmiştir.

Mahkemenin kararının ilgili bölümleri şu şekildedir:

“Mağdur Christos Makaratzis, 13 Eylül 1995 tarihinde Atina'daki Amerikan Büyükelçiliği civarında YIM 8837 plakalı özel aracıyla seyir halindeydi. Attika Mobil Ekibi'nin özel polis kontrol biriminden bir ekip, Telonos ve Kokkali Caddeleri'nin kesiştiği noktada, yoldan geçen araçları kontrol etmekteydi. Sanıklar Mahairas, Souliotis ve Ventouris bu birimin bir parçasıdır. Hastane yönünden gelen mağdurun aracının kırmızı ışıktaki geçmesi üzerine sanık Souliotis durması için kendisine işaret etmiştir. Ancak [mağdur], trafik görevlisinin işaretine uyarak durmak yerine neredeyse ona çarpacak şekilde aracını polis memurunun üzerine sürmüştür. Hemen araçlarına binen polis memurları [mağduru] kovalamaya

başlamıştır. [Mağdur], Vassilissis Sofias Caddesi'nde karşı şeride geçerek kırmızı ışıkta geçmiştir. Tepe ışıklarını yakarak takip ettikleri aracı trafik nedeniyle kaybeden polis memurları, Savaş Müzesi yakınlarında aracı tekrar bulmuşlardır. Sürücüye durması için selektör yapan polis aracının sirenleri ve tepe lambaları açıktır. Mağdur, ilk olarak arabayı durduracakmış gibi dörtlülerini yakmıştır. Ancak, aniden hızlanmış ve uzaklaşmıştır. Sintagma'ya çiçekçi dükkânlarının bulunduğu bölgeye gelmiştir; Amalias Caddesi'nde karşı şeride girmiş ve Siggrou Caddesi'ne doğru devam etmiştir. Polis aracının Mobil Ekip kontrol merkezini bilgilendirmesi üzerine kontrol merkezi, mağdurun seyir halinde olduğu bölgede görev yapan diğer birimlere destek vermeleri için haber vermiştir. Araç, Siggrou Caddesi'nde yüksek süratle ilerlerken sürekli şerit değiştirmiştir. Kallirois Caddesi yakınlarında neredeyse bir polis arabasıyla çarpışacak olan sürücü, Diogenis Sarayı'ndaki trafik ışıklarında kırmızı ışıkta geçerek karşı şeride geçmiş ve bir araçla çarpışmıştır. Trokadero'da bir polis arabası, iki motosiklet ve on beş sivil araçtan oluşan bir barikat kurulmuş, ancak sürücü kaldırıma çıkarak barikatı aşmış ve polis arabasındaki görevliler neredeyse ezilme tehlikesi geçirmiştir. Flisvos'ta hareketsiz duran bir Daihatsu'ya çarparak ters dönmesine ve sürücüsünün yaralanmasına neden olmuş, Amfitheas Caddesi'nde ise bir otomobil ve bir taksiyle çarpışmış ve taksi sürücüsü yaralanmıştır. Posidonos ve Kalamakiou caddelerinin kesiştiği noktada yan sokakta bir polis arabası bulunmaktadır ve Glifada'ya doğru ilerleyen araçların önü kesilmiştir. Mağdur, yan sokağa doğru gitmek için orta refüjden sağa yönelmiş, ancak daha sonra polis aracını fark ederek orta refüjden sola saparak Posidonos Caddesi'ni geçmekte olan iki araca çarpmış ve polis memuru Stroumpoulis'i ezmekten kıl payı kurtulmuştur. Takip edilen araca yöneltilen ve mağduru durdurmak amacıyla ateşlenen ilk silah sesleri Posidonos ve Kalamakiou caddelerinin kesiştiği noktada duyulmuştur. İlk andan itibaren aracı takip eden polis arabasında bulunan sanık Mahairas, halen seyir halinde olduğu için araç yaklaşık 5 metre mesafedeyken MP 5 C273917 numaralı silahıyla bu bölgede bir el ateş etmiştir. Arka sağ lastiği hedef almıştır. Aynı polis arabasında bulunan sanık Souliotis, AO 38275 numaralı tabancasıyla arka sol lastiğe nişan alarak sol pencereden ateş etmiştir ve lastiği patlatmıştır. Bu kavşağın yakınında mağdur yavaşlamak zorunda kalmıştır. Birçok polis memuru bu noktaya intikal ederek her iki şeridi de kapatmış; daha önce bahsedilenlerin yanı sıra diğer polis memurları da araca ateş etmiş ve bu noktada çok sayıda silah sesi duyulmuştur. Tüm seyir boyunca polislerin, polis arabalarının ve motosikletlerin de kovalamacaya katıldıkları ancak aracı durduramadıkları da kaydedilmelidir. Ateş açılmasına rağmen Kalamakiou Caddesi boyunca yoluna devam eden araç, Kalamakiou ve Artemidos caddelerinin kesiştiği noktada, bir benzin istasyonunun girişinde ve benzin pompalarının yakınında aracın ön kısmı caddeye bakacak şekilde durmuştur. Kendisini kovalayan ve kontrol merkezinin operasyona katıldığını bildiği polis ekipleri ile kontrol merkezinden olayı duyup meslektaşlarına yardım etmek için kendi inisiyatifleriyle gelen diğer polis ekipleri tarafından bu noktada etrafi sarılmıştır. Başka bir deyişle, çağrılmadan olay yerine giden ekipler de olmuştur. Polis memurları, silahlarıyla birlikte arabalarından ve motosikletlerinden inmişlerdir. Mağdur, polis memurlarına silahı olduğu izlenimini verecek şekilde araç içerisinde çeşitli hareketler yapmıştır. Polis memurları araçtan çıkmasını söylemiş, çıkmaması üzerine kurşungeçirmez yelek giyen polis memuru Nikolaos Boulketis araca yaklaşmıştır. Ardından, orada bulunan çok sayıda polis memuru mağduru korkutmak ve meslektaşlarını korumak için ateş etmeye başlamıştır; Nikolaos Boulketis bu fırsatı değerlendirerek arabanın camını kırmış ve mağduru yakalamıştır. Sanık polis memuru Christos Markou daha öncesinde benzin istasyonunun üstündeki verandaya tırmanmış ve bir sakı fırlatarak aracın ön camını içeriye düşmesine yol açmadan kırmıştır. Mağdur arabadan indiğinde, kendisini yakalayan polis memuru ve meslektaşları tarafından etkisiz hale getirilmiş ve daha sonra yaralı olduğu anlaşılmıştır. [Mağdurun] sağ kolunda bir çıkış yarası, koltuk altının arkasından girişle birlikte göğüs kafesinin sağında başka bir çıkış yarası olduğu görülmüştür. Ayrıca sol ayağının ucunda bir çıkış yarası, sol kalçasının üst kısmında bir yara ve böbrek bölgesinin dış yüzeyinde yaralar tespit edilmiştir. Mağdurun kullandığı arabanın ön camı kırılmış fakat içeriye düşmemiştir; camda üç kurşun deliği ve bir başka kurşun izi vardır. Arkadaki sol kapının metal kısmında üç kurşun deliği ve şasinin metal yüzeyinde bir kurşun izi bulunmaktadır. Arka cam kırılmıştır ve metal kısmında iki kurşun deliği ile sol arka farların yanında bir kurşun deliği daha mevcuttur. Sağ arka kanatta tekerleğin üzerinde bir kurşun izi vardır. Ön yolcu camı kırılmıştır ve tavanın dış kısmında bir kurşun izi vardır. Arabanın içinde torpido gözünün altında, gösterge panelinde, radyonun üzerinde, gösterge panelinin üst kısmında, sürücü koltuğunda, ön yolcu koltuğunda ve arka koltukta kurşun delikleri mevcuttur. Arabanın içinde iki mermi ve dört mermi parçası bulunmuştur. Operasyona katılan polis memurlarından otuz üçü, yani kovalamacaya katılmaları emredilen ya da kontrol merkezine bildirimde bulunan ve operasyona katıldıkları birimlerince bilinenlerin tamamı silahlarını teslim etmiştir. Ancak, diğerleri kendi istekleriyle meslektaşlarına yardım

etmek için olay yerinde bulunmuşlardır ve bu kişilerin kim oldukları ya da mağdurun yakalanmasının ardından olay yerinde bulunduklarını kontrol merkezine bildirmeden neden ayrıldıkları bilinmemektedir. Otuz üç silah arasında .357 Magnum kalibreli yirmi üç toplu tabanca; beşi 9 mm Parabellum ve biri .45 ACP kalibreli olmak üzere altı tabanca ve 9 mm Parabellum kalibreli dört HK MP 5 hafif makineli tüfek bulunmaktadır. Otuz üç silahtan sadece sanıkların silahları ateşlenmiştir. Arabada bulunan üç mermi ve sürücünün sağ ayağının birinci tarak kemiğinden çıkarılan bir mermi 9 mm Parabellum (9 x 19) kalibreli fişeklerden çıkmıştır. Bu tür fişekler çoğunlukla aynı kalibreye sahip tabanca ve hafif makineli tüfeklerden ateşlenmektedir. Arabanın içinde bulunan dört parça, farklı kalibrelerdeki kaplama mermilerin sabot parçalarıdır ve parçalardan biri 9 mm Parabellum (9 x 19) kalibreli bir parça olarak değerlendirilmesine rağmen mermilerin kalibresini belirlemek mümkün olmamıştır. Laboratuvar uzmanının raporu, ikisi arabada ve biri de mağdurun ayağında bulunan üç merminin 9 mm Parabellum (9 x 19) kalibreli fişeklerden geldiğini doğrulamıştır. Arabanın içinde bulunan mermi [PB2] ve iki metal sabot [PP1 ve PP2], sanık Mahairas'a ait olan C273917HK sayılı MP 5 hafif makineli tüfekten ateşlenmiştir. Arabanın içinde bulunan diğer metal sabotun [PP3] çıktığı mermi, sanık Souliotis'e ait olan A038275 numaralı Sphinx tabancadan ateşlenmiştir. Mağdurun vücudundan çıkarılan mermi ile arabanın içinde bulunan bir mermi, Parabellum (9 x 19) kalibreli benzer bir silahtan ateşlenmiştir, ancak incelenen otuz üç silahın bıraktığı izlerle herhangi bir benzerlik taşımamaktadır. Mağdur Christos Makaratzis, kovalamacaya katılan polis memurları tarafından kullanılan hafif makineli tüfeklerle yaralanmıştır. Kovalamaca sırasında Posidonos ve Kalamakiou Caddelerinin kesiştiği noktada Souliotis, Mahairas ve Markou (okunamıyor- üçüncü sanık) dışında, o noktada ateş eden çok sayıda polis memuru olduğu için kimlikleri tespit edilemeyen başka polis memurları da ateş açmıştır. Dolaylı olarak bu sonuca, mağdurun vücudundan çıkarılan merminin ve diğer bir merminin, sahibi tespit edilemeyen bir silahtan ateşlenmiş olmasından ve sanıkların silahından çıkmamış olmasından varılmaktadır. Arabanın içinde bulunan mermi ve sabotların sanık Souliotis ve Mahairas'ın silahlarından ateşlenmiş olması, mağdurun fiziksel yaralanmalarının, ayağına isabet eden dışında, sanıklara ait silahlardan kaynaklandığı sonucuna götürmektedir. Buna ek olarak, arabasında tanımlanamayan başka silahların neden olduğu çok sayıda mermi deliği bulunduğundan, mağdurun bu mermilerle yaralanmış olması mümkündür. Daha önce de belirtildiği gibi, hafif makineli tüfekler ve tabancalar aynı kalibrededir. Birinci, ikinci, üçüncü, altıncı ve yedinci sanıklar son operasyon alanında (benzin istasyonu) korkutma amacıyla ateş açmışlardır. Ayrıca, diğer pek çok kişinin de, mağduru yakalamak için araca yaklaşan meslektaşlarına yardım etmek amacıyla korkutma maksadıyla ateş açtıkları belirtilmelidir. Benzin istasyonunun pompalarına isabet etme tehlikesi olduğu ve o bölgede silah izi bulunmadığı için arabaya doğru ateş etmiş olamazlar. Mağdurun ayağındaki yaralanma ise yukarıdan olmuştur, zira mermi ayakkabının tabanına değil sadece üst kısmına isabet etmiştir. Fakat arabanın neredeyse yarısı verandanın altında kalacak şekilde park edilmiş olması ve dolayısıyla ayağın üst kısmına isabet etmesi için atış yönünün neredeyse dikey olması gerekeceğinden, benzin istasyonunun verandasına tırmanmış olan sanık Markou tarafından bu atışın yapıldığı söylenemez. Eğer durum böyle olsaydı, kurşunun gösterge panelinin bir kısmından da geçmesi gerekirdi. Fakat buna dair hiçbir iz yoktur, en yakın iz radyo üzerindedir. Kaldı ki, söz konusu yaralanma sanığın silahından kaynaklanmış olsaydı, bu durum bilirkişi incelemesi ile tespit edilmiş olurdu... Yaralanma ayağın üst kısmındadır; bu yaralanma, mağdur araç kullanırken ve ayağı neredeyse gaz pedalına dikey durumdayken Kalamakiou ve Posidonos Caddelerinin kesiştiği noktada aracın arkasından ateşlenen silahlardan birinden kaynaklanmış olabilir. Mağdurun, arabadan çıkarıldıktan hemen sonra vurulduğu iddiası, kendi ifadesiyle 'yan yatar vaziyette, yüzükoyun' iken vurulduğunu iddia ettiği için dayanaksız kabul edilmelidir. Eğer durum böyle olsaydı, farklı şekilde yaralanırdı. Yukarıdakileri göz önünde bulundurarak ve kimliği tespit edilemeyen diğer polis memurlarının da operasyona katıldığını ve bazılarının muhtemelen silahlarını kullandığını dikkate alarak, mahkeme, sanıkların mağdurun yaralanmasına neden olup olmadıkları hususunda şüphe duymaktadır. Sonuç olarak, kendilerine isnat edilen ilk fiil yönünden suçsuz oldukları kabul edilmelidir. Ayrıca, her ne kadar silahlarını kullanmış olsalar da aracı yapay trafik sıkışıklığı ve barikatlar oluşturarak durdurmaya çalışmışlar ve başarısız olmuşlardır. Mağdur, çok sayıda polis memuru tarafından takip edilmesine rağmen yoluna çıkan siviller için tehlikeli olacak şekilde seyretmeye devam etmiştir. Bu nedenle, [sanıkların] kendilerine isnat edilen ikinci eylem yönünden de suçsuz oldukları kabul edilmelidir. Dahası, polis memurları mağdurun çarptığı araçlardaki sivillerin hayatlarını kaybedip kaybetmedikleri konusunda bilgi sahibi değillerdi ve anlaşılır bir şekilde, davranışları nedeniyle ve kontrol merkezinden bu bilgiyi aldıkları için mağdurun tehlikeli bir suçlu olduğu kanısındaydılar. Mahkeme ayrıca, sanıkların silahlarını kullanmaktan kaçınıp kaçınamayacakları konusunda da şüphelidir. Nitekim korumakla yükümlü oldukları diğer vatandaşlar için tehlike arz eden şekilde araç kullanan

[mağduru] durdurmak ve korkutmak için silahlarını kullanmışlardır. Bu nedenle, sanıkların iddianamede kendilerine isnat edilen fiiller yönünden suçsuz olduklarına hükmedilmelidir.”

20. Karar açıklandığı sırada hazır bulunan başvurucunun, iç hukuk uyarınca temyize gitme hakkı olmamıştır. Mahkemenin kararı, 20 Mayıs 1999 tarihinde kesinleşmiştir.

Ç. Başvurucuya karşı açılan ceza davası

21. Savcılık, 20 Nisan 1997 tarihinde, başvuru aleyhinde ceza davası açmıştır. İddianame şu şekildedir:

“[Başvurucu] ... çeşitli suçlar işlemekle ve daha spesifik olarak aşağıdaki fiillerle suçlanmaktadır:

A. 13 Eylül 1995 tarihinde Atina'da aracını kullanırken, ihmali nedeniyle, yani içinde bulunduğu koşullarda göstermesi gereken ve gösterebileceği özeni göstermeyerek ve eylemlerinin kusurlu sonuçlarını öngörmeyerek, aracıyla başkalarının bedenlen yaralanmasına ve zarar görmesine neden olmuştur. Daha spesifik olarak: (a) yukarıda bahsi geçen aracı Posidonos Caddesi'nde, Paleo Faliro yakınlarında, havaalanına doğru sürerken, hızlarını azaltmaları veya durmaları halinde bir çarpışmadan kaçınabilmek için öndeki araçlarla arasında yeterli mesafe bırakmamış, böylece aracının ön tarafını aynı yönde seyreden Iliostalakti Soumpasi'nin kullandığı IR-8628 plakalı özel aracın arka tarafına çarparak [Iliostalakti Soumpasi'nin] boynundan yaralanmasına neden olmuştur; (b) yukarıdaki kazadan sonra sanık yukarıda bahsi geçen aracını sürmeye devam etmiş ve Kalamaki yakınlarındaki Posidonos Caddesi boyunca ilerlerken yine öndeki araçlarla arasında yeterli mesafe bırakmamış, bunun sonucunda aracının ön kısmıyla Posidonos Caddesi'nin sol şeridinde kırmızı ışıktaki durmuş olan Ioannis Goumas'ın kullandığı E-3507 plakalı taksinin arka kısmına çarpmış ve bunun sonucunda adı geçen sürücüde boyun fıtığı oluşmasına ve ayrıca başından yaralanmasına neden olmuştur.

B. Yukarıda belirtilen yer ve zamanda aracını kullanırken, hızlarını azaltmaları veya durmaları halinde çarpışmayı önlemek için öndeki araçlarla arasında yeterli mesafe bırakmamıştır.

C. Yukarıda belirtilen yer ve zamanda aracını kullanırken, polis memurlarının dur ihtarına uymamış ve özellikle de Atina'da yukarıda belirtilen aracı kullanırken Vassilissis Sofias Caddesi'nde EA-11000 plakalı Yunan Polisi'ne ait bir aracı kullanan polis memuru Sotirios Souliotis tarafından yapılan dur işaretine uymayarak Vassilissis Sofias Caddesi, Amalias Caddesi, Siggrou Caddesi ve Posidonos Caddesi'nden geçmiştir, yukarıda belirtilen polis aracı ve Yunan Polisi'ne ait diğer polis araçları kendisini takip ederken yukarıda belirtilen tüm sokakları geçerek yoluna devam etmiştir...”

22. Atina Birinci Derece Ceza Mahkemesi, 16111/2000 sayılı kararıyla başvuruçuyu kırk gün hapis cezasına çarptırmıştır.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK HÜKÜMLERİ VE UYGULAMA

23. Ceza Kanunu'nun ilgili hükümleri şu şekildedir:

Madde 308/1(a)

“Başka bir kişiye kasıtlı olarak bedensel zarar verilmesi ... üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır”

Madde 309

“Madde 308 uyarınca cezalandırılan fiilin mağdurun hayatını tehlikeye sokacak veya ağır bedensel zarara uğramasına neden olacak şekilde işlenmesi halinde, en az üç ay hapis cezasına hükmolunur.”

24. 2168/1993 sayılı Yasa'nın 14. Bölümü uyarınca:

“Her kim daha sonra mahkûm edildiği ağır bir suç veya daha hafif bir suç işlerken silah kullanırsa, bu suç için verilen cezaya eklenmek üzere en az üç ay hapis cezası ile cezalandırılır.”

25. İlgili dönemde, kolluk kuvvetlerinin ateşli silah kullanması, Yunanistan'ın Alman işgali altında olduğu 30 Nisan 1943 tarihinde çıkarılan 29/1943 sayılı Kanun ile düzenlenmekteydi. Bu kanunun 1. Bölümü, bir polis memurunun sonuçlarından sorumlu olmaksızın ateşli silah kullanabileceği (örneğin “ilgili makamların kanunlarını, kararnamelerini ve kararlarını uygulamak veya halka açık toplantıları dağıtmak veya isyanları bastırmak”) farklı durumları sıralamaktaydı. Bu hükümler, 29/1943 sayılı Kanun'da ateşli silahların kullanılmasına izin verilen durumları “yalnızca kesinlikle gerekli olduğunda ve daha az aşırı yöntemler tüketildiğinde” olacak şekilde düzenleyen 141/1991 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 133. Maddesi ile değiştirilmiştir. 29/1943 sayılı Kanun, Yüksek Mahkeme Savcısı tarafından “kusurlu” ve “muğlak” olmakla eleştirilmiştir (bkz. Görüş no. 12/1992). Yunanistan'daki yüksek rütbeli polis memurları ve sendikalar bu mevzuatın güncellenmesi çağrısında bulunmuşlardır. Hükümetin danışma organı olan Ulusal İnsan Hakları Komisyonu (NCHR), Kamu Düzeni Bakanı'na gönderdiği Nisan 2001 tarihli bir mektupta, ilgili uluslararası insan hakları hukuku ve kılavuz ilkelerini içerecek yeni bir mevzuatın zorunlu olduğu görüşünü dile getirmiştir (NCHR, 2001 Raporu, s. 107-15). Kamu Düzeni Bakanı, Şubat 2002'de, “vatandaşları polis tarafından dikkatsizce kullanılan silahlara karşı koruyacak ve aynı zamanda polis memurlarını da silahları ne zaman kullanabilecekleri konusunda daha iyi bilgilendirerek güvence altına alacak” yeni bir yasanın kısa süre içinde yürürlüğe gireceğini duyurmuştur.
26. “17 Kasım Devrimci Örgütü” adlı bir grup 2002 yazında dağıtılmıştır. 1975'te kurulan bu grup, 1975, 1983, 1988 ve 1991'de ABD yetkililerine yönelik suikastlar da dahil olmak üzere çok sayıda terör eylemi gerçekleştirmiştir.
27. “Polis memurlarının ateşli silah taşınması ve kullanması, polis memurlarının ateşli silah kullanımı konusunda eğitilmesi ve diğer hükümler” başlıklı 3169/2003 sayılı Kanun 24 Temmuz 2003 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 29/1943 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır (bölüm 8). Ayrıca, Nisan 2004'te, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Merkezi tarafından hazırlanan “Polis için İnsan Hakları Cep Kitabı,” Yunan polislerine dağıtılmak üzere Yunancaya çevrilmiştir.

III. İLGİLİ ULUSLARARASI HUKUK HÜKÜMLERİ VE UYGULAMA

28. Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası aşağıdaki hükmü içermektedir:

“Her insanın doğuştan gelen yaşama hakkı vardır. Bu hak yasalarla korunacaktır. Hiç kimsenin yaşamı keyfi olarak elinden alınamaz.”

29. Bu bağlamda, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi şu hususlara dikkat çekmiştir (bkz. Genel Yorum no. 6, Madde 6, 16. Oturum (1982), § 3):

“6. maddenin 1. fıkrasının üçüncü cümlesinde açıkça belirtilen keyfi olarak yaşamdan mahrum bırakılmaya karşı koruma büyük önem taşımaktadır. Komite, taraf devletlerin yalnızca suç teşkil eden fiillerle yaşamdan yoksun bırakmayı önlemek ve cezalandırmak için değil, aynı zamanda kendi güvenlik güçleri tarafından keyfi öldürmeleri önlemek için de tedbirler alması gerektiği görüşündedir. Bir kişinin yaşamının devlet yetkilileri tarafından elinden alınması son derece ciddi bir meseledir. Bu nedenle kanun, bir kişinin yaşamının bu tür yetkililer tarafından elinden alınabileceği durumları sıkı bir şekilde kontrol etmeli ve sınırlandırmalıdır.”

30. Kolluk Görevlilerinin Güç ve Ateşli Silah Kullanımına İlişkin Birleşmiş Milletler Temel İlkeleri (“Birleşmiş Milletler Güç ve Ateşli Silah İlkeleri”), Suçun Önlenmesi ve Suçluların Islahına İlişkin Sekizinci Birleşmiş Milletler Kongresi tarafından 7 Eylül 1990 tarihinde kabul edilmiştir. İlkeler'in 9. paragrafı şu şekildedir:

“Kolluk görevlileri, yakın bir ölüm veya ciddi yaralanma tehdidine karşı meşru müdafaa veya başkalarını savunmak, hayati tehlike içeren özellikle ciddi bir suçun işlenmesini önlemek, böyle bir tehlike arz eden ve kendilerine direnen bir kişiyi yakalamak veya kaçmasını önlemek amaçları dışında ve bu amaçlara ulaşmak için daha az aşırı araçlar yetersiz kalmadıkça başkalarına karşı ateşli silah kullanamazlar. Her halükarda, ateşli silahların kasıtlı olarak ölümcül şekilde kullanılmasına sadece yaşamı korumak için kesinlikle kaçınılmaz olduğu durumlarda başvurulabilir.”

31. İlkeler'in 5. paragrafı, diğer hususların yanı sıra, kolluk kuvvetlerinin “suçun ciddiyeti ve ulaşılmak istenen meşru hedefle orantılı olarak hareket etmelerini” öngörmektedir. Paragraf 7'nin hükümleri uyarınca, “hükümetler, güç ve ateşli silahların kolluk görevlileri tarafından keyfi veya kötüye kullanımının kendi yasaları uyarınca suç olarak cezalandırılmasını sağlarlar.” Paragraf 11 (b) ise ateşli silahların kullanımına ilişkin iç hukuk kural ve düzenlemelerinin, “ateşli silahların yalnızca uygun durumlarda ve gereksiz zarar riskini azaltacak şekilde kullanılmasını” sağlaması gerektiğini belirtmektedir.

32. [İlkeler'in] ilgili diğer hükümleri aşağıdaki gibidir:

Paragraf 10

“Kolluk görevlileri, ... kendilerini gereğince tanıtmalı ve ateşli silah kullanma niyetlerine dair açık bir uyarıda bulunmalı ve bunu yapmak kolluk görevlilerini gereksiz yere riske atmayacaksa veya diğer kişiler için ölüm veya ciddi zarar riski yaratmayacaksa ya da olayın koşullarına göre bariz bir şekilde uygunsuz veya anlamsız olmayacaksa, uyarının dikkate alınması için yeterli süre tanımalıdır.”

Paragraf 22

“Hükümetler ve kolluk kuvvetleri, bu ilkeler uyarınca bildirilen olaylar hakkında etkili bir inceleme sürecinin varlığını temin eder ve bağımsız idari veya savcılık makamlarının yetkilerini uygun koşullarda kullanabilecek konumda olmalarını sağlarlar. Ölüm ve ciddi yaralanma veya diğer vahim sonuçların ortaya çıktığı durumlarda, idari inceleme ve adli kontrolden sorumlu yetkili makamlara derhal ayrıntılı bildirim yapılır.”

Paragraf 23

“Güç ve ateşli silah kullanımından etkilenen kişiler veya yasal temsilcileri, yargı süreci de dâhil olmak üzere bağımsız bir sürece erişim hakkına sahiptirler. Bu kişilerin ölümü halinde bu hüküm, bakmakla yükümlü oldukları kişiler için de geçerlidir.”

I. SÖZLEŞME'NİN 2. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

33. Başvurucu, kendisini kovalayan polis memurlarının kendisine karşı aşırı güç kullanarak hayatını tehlikeye attıklarından ve yetkililerin olayla ilgili yeterli ve etkili bir soruşturma yürütmediklerinden şikâyetçi olmuştur. Başvurucu, aşağıdaki hükümleri içeren Sözleşme'nin 2. maddesinin ihlal edildiğini iddia etmiştir:

“1. Herkesin yaşam hakkı yasayla korunur. Yasanın ölüm cezası ile cezalandırdığı bir suçtan dolayı hakkında mahkemece hükmedilen bu cezanın infaz edilmesi dışında, hiç kimsenin yaşamına kasten son verilemez.

2. Ölüm, aşağıdaki durumlardan birinde mutlak zorunlu olanı aşmayacak bir güç kullanımı sonucunda meydana gelmişse, bu maddenin ihlaline neden olmuş sayılmaz:

- a) Bir kimsenin yasa dışı şiddete karşı korunmasının sağlanması;
- b) Bir kimsenin usulüne uygun olarak yakalanmasını gerçekleştirme veya usulüne uygun olarak tutulu bulunan bir kişinin kaçmasını önleme;
- c) Bir ayaklanma veya isyanın yasaya uygun olarak bastırılması.”

A. Tarafların iddiaları

1. Başvurucu

34. Başvurucu, Sözleşme'nin 2. maddesinin 1. fıkrasının, devletlere insan hayatını koruma konusunda pozitif yükümlülük yüklediğini ileri sürmüştür. Bilhassa, devlet görevlilerinin bir kişinin hayatını elinden alabileceği durumların ulusal hukuk tarafından sıkı bir şekilde kontrol edilmesi ve sınırlandırılması gerekmektedir. Devlet ayrıca silah taşıma ve güç kullanma yetkisi olan görevlilerine uygun eğitim ve talimatları vermelidir. Ancak, söz konusu olay sırasında gerekli düzenleyici çerçeve bulunmamaktadır. Yunan polis memurlarının silah kullanımını düzenleyen yasa 1943 yılında çıkarılmıştır. Bu maddenin çağdışı ve eksik olduğu ve polisin hukuka aykırı ve aşırı güç kullanımına karşı topluma genel bir koruma sağlamadığı konusunda görüş birliği bulunmaktadır. Bu nedenle, Yunanistan Devleti, insan yaşamının korunması için 2. maddenin gerektirdiği tüm önleyici tedbirleri almamıştır.

35. Mevcut davanın olayları yönünden, başvuru, polisin gereksiz ve orantısız güç kullanması sonucu ciddi şekilde yaralandığını ileri sürmüştür. Silahsız olduğunu, ne bir terörist ne de bir suçlu olmadığını vurgulamıştır. Sadece korktuğu için kaçmaya çalıştığını, polisin hiçbir uyarıda bulunmadan ateş açtığını; polisin tek yaptığının onu durdurmak için iki özel aracı kullanmak olduğunu ve bunun sonucunda iki masum vatandaşın yaralandığını ifade etmiştir. Polis, barikat kurmak için kendi araçlarını kullanmadığı gibi, arabasının lastiklerini patlatmak için yol kapanları ya da kendisini korkutmak için sis bombası veya göz yaşartıcı gaz da kullanmamıştır. Kontrolsüz ve aşırı şekilde ateş açan polis, hayatını ciddi şekilde riske atmıştır.

36. Başvurucu ayrıca, yetkililerin, potansiyel olarak ölümcül güç kullanımına ilişkin etkili bir soruşturma yürütmeyerek 2. madde uyarınca kendilerine yüklenen usuli yükümlülüğü de yerine getirmediklerini iddia etmiştir. Soruşturmada, diğerlerinin yanı sıra, yetkililerin kovalamacaya katılan tüm polis memurlarını ve özellikle de

yaralanmasından sorumlu olanları tespit edememesi ve kovalamacı sırasında kullanılan tüm silahları ve kendisine sıkılan tüm mermileri toplayamaması da dâhil olmak üzere bir dizi eksiklik tanımlamıştır.

37. Başvurucu, son olarak, Uluslararası Af Örgütü ve Uluslararası Helsinki İnsan Hakları Federasyonu tarafından Eylül 2002'de yayınlanan ortak bir rapora ("Cezasızlığın Gölgesindeki Yunanistan - Kötü Muamele ve Ateşli Silahların Kötüye Kullanımı") istinaden, olayla ilgili olarak yetersiz bir şekilde soruşturma yürütülmesinin, devletin yasadışı ölümcül güç kullanımına karşı gösterdiği hoşgörünün bir kanıtı olduğunu ileri sürmüştür.

2. Hükümet

38. Hükümet, mağdur hala hayatta olduğu için mevcut davada 2. maddenin uygulanamayacağını; her ne kadar kovalamacaya katılan polis memurlarının silahlarını kullandıklarına dair bir kuşku bulunmasa da polis memurlarının [başvurucuyu] öldürmek gibi bir niyetleri olmadığını, yalnızca aracını durdurarak [başvurucuyu] yakalamayı amaçladıklarını iddia etmiştir. Hükümet, Mahkeme'nin daha önceki kararlarına atıfta bulunarak, başvurunun şikâyetlerinin Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamında incelenmesi gerektiğini savunmuştur.
39. Hükümet, polisin, tehlikeli durumlarla karşı karşıya kaldığında güç kullanımı konusunda doğru kararlar verebilmesi için önemli ölçüde takdir yetkisine sahip olması gerektiğini vurgulamıştır. Mevcut davada, başvuru, Atina'nın merkezinde, terör eylemlerinin olası hedefi olarak görüldüğü için güvenlik önlemlerinin her zaman sıkı olduğu Amerikan Büyükelçiliği'nin yakınında kırmızı ışıkta geçmiştir. Başvurucu, polisin işareti üzerine arabasını durdurmak yerine hızlanmış ve çılgınca, son derece tehlikeli bir şekilde seyretmeye devam ederek kendisinin ve masum insanların hayatını riske atmıştır. Dolayısıyla, bu koşullar altında, polisin başvurunun tehlikeli bir suçlu ve hatta bir terörist olduğundan şüphelenmek için sebepleri vardır. Buna rağmen, polis memurları ateş açmadan önce, yapay trafik sıkışıklığı, barikatlar vb. gibi alternatif yöntemler kullanarak başvurucuyu yakalamaya çalışmışlardır. Ancak bu yöntemlerin etkisiz olduğunu fark ettiklerinde kaçınılmaz olarak güç kullanımına başvurmuşlardır. Bunu yaparken, hasar ve yaralanmayı en aza indirmek ve başvurunun hayatını korumak için çaba göstermişlerdir. Polis memurlarının, başvurunun arabasının yalnızca lastiklerine nişan alması veya havaya uyarı ateşi açması bu durumu açıkça ortaya koymaktadır. Operasyonun yürütülüş biçiminde herhangi bir ihmal veya dikkatsizlik unsuru bulunmamaktadır. Yakalanmasının ardından, başvurucuya polis tarafından herhangi bir zarar verilmemiş hatta kendisi derhal hastaneye götürülmüştür.
40. Hükümet ayrıca, hızlı ve derinlemesine yürütülen iç soruşturmada herhangi bir yetersizlik bulunmadığını iddia ederek olayın ertesi günü idari bir soruşturma başlatıldığını vurgulamıştır. Soruşturma kapsamında toplam otuz beş yeminli tanık ifadesi alınmıştır. Ayrıca, otuz üç polis silahı, üç mermi ve dört metal parçayı incelemek için eksiksiz laboratuvar testleri yapılmıştır. Başvurunun arabası da incelenmiştir. Buna ek olarak, bir ceza soruşturması yürütülmüş ve yedi polis memuru hakkında ağır bedensel zarara sebebiyet vermek ve izinsiz silah kullanmak suçlarından dava açılmıştır. Birçok tanık ve başvurunun kendisi mahkemede dinlenmiştir.
41. Hükümet, yetkililerin hukukun üstünlüğüne bağlılıklarını göstererek olayların tam ve etraflıca açıklığa kavuşturulması ve olayda yer alan tüm polislerin kimliklerinin tespit

edilmesi için ellerinden gelen makul adımları attıkları, tüm bu çabalar dışında başka bir şey yapmaları mümkün olmadığından mevcut davada herhangi bir ihlal bulunmadığı kanaatindedir.

3. Müdahil üçüncü taraf

42. 1979'da kurulmuş bir insan hakları enstitüsü olan *Institut de Formation en Droits de l'Homme du Barreau de Paris* ("Enstitü"), Mahkeme Başkanı tarafından kendisine üçüncü taraf olarak müdahil olma izni verilmesinin ardından (bkz. yukarıdaki 8. paragraf), Sözleşme'nin 2. maddesinin uygulanabilirliği ve devletlerin bu hüküm kapsamındaki yükümlülükleri hakkında yazılı görüşlerini sunmuştur. Görüşleri aşağıdaki şekilde özetlenebilir.
43. 2. maddenin uygulanabilirliğine ilişkin olarak Enstitü, polisin potansiyel olarak ölümcül güç kullandığı bir durumda, bu güç polis eylemlerinin hedefi olan kişinin ölümüne neden olmasa bile, bu hükmün uygulanmasının mümkün olması gerektiği görüşündedir. Ölümcül güç kullanılan koşulların gözden geçirilmesi için yaşam hakkının geri dönüşü olmayan bir şekilde ihlal edilmesi beklenmemelidir. Mahkeme, bazı durumlarda, bir ihlalin yalnızca "olası" mağdurunun Sözleşme uyarınca başvuruda bulunma hakkı olduğunu kabul etmiştir (bkz. 7 Temmuz 1989 tarihli Soering/Birleşik Krallık kararı, Seri A no. 161). Bu davada Mahkeme, "riske edilen mağduriyetin ciddi ve telafi edilemez niteliğine" vurgu yapmıştır. Dolayısıyla, bu mantık yürütmeyi 2. maddenin fiili ihlali olarak değerlendirmek mümkün olmalıdır; zira polis memurlarının ölümcül güç kullanması, koşullara bağlı olarak, yaşam hakkının ciddi bir şekilde ihlal edilmesi riskini doğurabilir.
44. Enstitü, Mahkeme'nin 2. maddenin uygulanabilirliğini başvuruçunun öldürülmediği durumlara da genişlettiğini kabul etmekle birlikte, Mahkeme'nin denetiminin kapsamını "sadece istisnai durumlara" sınırlandırmış olmasından üzüntü duymaktadır (bkz. *Berktaş v. Türkiye*, no. [22493/93](#), 1 Mart 2001). Bu durum göz önüne alındığında, devlet görevlilerinin yetkilerini kötüye kullanmaları, ölüme sebebiyet vermedikleri ve aynı zamanda 3. maddenin uygulanabilirlik koşullarını karşılamadıkları gerekçesiyle Sözleşme'ye aykırı sayılmayacaktır. Böylesi bir boşluğu ancak 2. maddenin uygulanabilirliğinin sonucuna bakılmaksızın ölümcül güç kullanılan tüm vakalara genişletilmesi doldurabilir.
45. Enstitü, devletlerin 2. madde kapsamındaki yükümlülüklerine ilişkin olarak, yaşam hakkının kasten ihlal edilmemesine dönük "negatif yükümlülüğün" yanı sıra, bir dizi "pozitif yükümlülüğün" de bulunduğunu vurgulamıştır. Kamu makamları, kolluk kuvvetleri tarafından ateşli silahların kullanımını düzenleyen çok kesin kurallar benimsemek ve kolluk kuvvetlerinin uygun ve düzenli eğitime sahip olmalarını sağlamakla yükümlüdür. Enstitü ayrıca potansiyel olarak ölümcül güç kullanımında orantılılık kuralının önemine de atıfta bulunmuştur. Enstitü son olarak, güç kullanımı sonucunda bireylerin öldürülmesi halinde ulusal makamların resmi, etkili, hızlı ve bağımsız bir soruşturma yürütme yükümlülüğü bulunduğunu vurgulamıştır. Bu yaklaşım, herhangi bir ölüm olayının meydana gelmediği durumlarda da benimsenmelidir. Bu, yaşam hakkı gibi temel bir hakkın fiili ya da olası olarak ihlal edilmesinden sorumlu olanların cezasız kalmasına izin veren her türlü sistemin sona erdirilmesi ihtiyacı açısından elzem bir zorunluluktur.

B. Mahkeme'nin değerlendirmesi

1. Olguların tespiti

46. Mahkeme'den, mevcut davanın olgularının, davalı Devlet'in başvuruçunun yaşam hakkını korumada ve Sözleşme'nin 2. maddesi gereğince olayla ilgili yeterli ve etkili bir soruşturma yürütme yükümlülüğünü yerine getirmede başarısız olduğunu ortaya koyup koymadığını değerlendirmesi istenmiştir.
47. Mahkeme, ilk olarak, özellikle başvuruçunun kovalanması ve yakalanması sırasında polisin tutumu ile ilgili olarak, birbirinden farklı olay öyküleriyle karşı karşıya kaldığını kaydeder. Ayrıca, başvuruçunun yaralanmasına neden olan mermilerin kim ya da kimler tarafından atıldığına tespit edilemediğine dikkat çeker. Bununla birlikte, Mahkeme, olayı çevreleyen olgusal koşulların tam bir resmini çizmek için olguları doğrulamayı gerekli görmemektedir. Mahkeme, mevcut davanın olaylarının ulusal düzeyde adli olarak tespit edildiğini (bkz. yukarıdaki 19. paragraf) ve Strazburg sürecinde, Atina İlk Derece Ceza Mahkemesi'nin bulgularını sorgulatacak ve Mahkeme'nin bunlardan ayrılmasına yol açacak (bkz. *Klaas v. Almanya*, 22 Eylül 1993 tarihli karar, Seri A no. 269, s. 17-18, § 30) herhangi bir delil sunulmadığını gözlemlemektedir.
48. Bu nedenle, her ne kadar bazı hususlar belirsizliğini korusa da, Mahkeme, kendisine sunulan tüm materyaller ışığında, yukarıda da belirtildiği üzere, yerel mahkemenin bulgularını başlangıç noktası olarak alarak, davayı değerlendirmek için yeterli olgusal ve kanıtsal temelin mevcut olduğu kanaatindedir.

2. Sözleşme'nin 2. maddesinin uygulanabilirliği

49. Mevcut davada, başvuruçuya karşı kullanılan güç ölümcül değildir. Bununla birlikte, bu durum, başvuruçunun 2. madde kapsamındaki şikâyetlerinin incelenmesini ilke olarak engellemez. Bu madde bir bütün olarak değerlendirildiğinde, maddenin yalnızca kasten öldürmeyi değil, aynı zamanda, istenmeyen bir sonuç olarak yaşamdan mahrum bırakma ile sonuçlanabilecek güç kullanımına izin verilen durumları da kapsadığı görülmektedir (bkz. *İlhan v. Türkiye* [BD], no. [22277/93](#), §75, ECHR 2000-VII). Nitekim Mahkeme, mağdur olduğu iddia edilen kişinin söz konusu davranış sonucunda ölmediği vakalarda da bu madde bağlamındaki şikâyetleri incelemiştir.
50. Mahkeme bu bağlamda, 2. maddenin 1. fıkrasının ilk cümlesi uyarınca, bireyin hayatını üçüncü şahıslardan veya hayatı tehlike arz eden hastalık riskinden korumak konusunda devletin pozitif yükümlülüğünün bulunabileceğini daha önce kabul etmiştir (bkz. *Osman v. Birleşik Krallık*, 28 Ekim 1998 tarihli karar, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-VIII, ss. 3159-63, §§ 115-22; *Yaşa v. Türkiye*, 2 Eylül 1998 tarihli karar, *Reports* 1998-VI, ss. 2436-41, §§ 92-108; ve *L.C.B. v. Birleşik Krallık*, 9 Haziran 1998 tarihli karar, *Reports* 1998-III, s. 1403-04, §§ 36-41).
51. Öte yandan, içtihat, devlet görevlileri tarafından ölümle sonuçlanmayan fiziksel kötü muamelenin yalnızca istisnai durumlarda Sözleşme'nin 2. maddesinin ihlalini ortaya çıkarabileceğini ortaya koymaktadır. Sözleşme kapsamında açılan davalarda meselenin, söz konusu gücün kullanılmasında ilgililerin cezai sorumluluğu olmadığı doğrudur. Bununla birlikte, diğer unsurların yanı sıra, kullanılan gücün derecesi ve türü ile güç kullanımının ardındaki niyet veya amaç, belirli bir olayda devlet görevlilerinin ölümle sonuçlanmayan yaralanmalara yol açan eylemlerinin, Sözleşme'nin 2. maddesi

tarafından sağlanan güvencenin kapsamına girip girmediğinin değerlendirilmesinde, bu madde tarafından izlenen amaç ve hedef göz önünde bulundurularak ilgili olabilir. Bir kişinin polis veya askerler tarafından saldırıya uğradığı veya kötü muameleye maruz kaldığı neredeyse tüm vakalarda, şikâyetleri genellikle Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamında incelenecektir (bkz. *İlhan*, üstte geçen, § 76).

52. Devlet görevlilerinin başvuruçunun yaralanmasında dahli olduğu mevcut davada Mahkeme'nin belirlemesi gereken husus, başvuruçuya karşı kullanılan gücün potansiyel olarak ölümcül olup olmadığı ve ilgili görevlilerin davranışlarının yalnızca başvuruçunun fiziksel bütünlüğü üzerinde değil, aynı zamanda yaşam hakkının korumayı amaçladığı menfaatler üzerinde de ne tür bir etkiye sahip olduğudur.
53. Başvuruçunun, defalarca toplu tabanca, tabanca ve hafif makineli tüfeklerini kullanan çok sayıda polis memuru tarafından kovalandığı herkesçe kabul edilmektedir. Polislerin, başvuruçunun arabasını durdurmak ve başvuruçuyu yakalamak için silahlarını kullandıkları Mahkeme'ye sunulan delillerden açıkça anlaşılmaktadır. Bu durum, 2. maddenin ikinci paragrafında öngörülen, ölümcül veya ölümcül olabilecek güce başvurmanın meşru olabileceği durumlardan biridir. 3. madde tarafından yasaklanan kötü muamele yönünden, polis memurlarının hareketlerinden, başvuruçuya acı ve ıstırap çektirmek, başvuruçuyu aşağılamak veya küçük düşürmek niyeti taşıdıkları sonucu çıkarılamaz (bkz. yakın tarihli bir karar olarak, *Ilaşcu ve diğerleri v. Moldova ve Rusya* [BD], no. [48787/99](#), §§ 425-28, ECHR 2004-VII). Mahkeme kendisine sunulan materyaller ışığında, başvuruçunun, arabasından indirildikten sonra ayağına ateş edildiğine ilişkin iddiasının (bkz. yukarıdaki 12. paragraf) kanıtlanabildiği kanaatinde değildir.
54. Mahkeme, polisin, başvuruçuyu öldürme niyetinde olmadığı yönündeki Hükümet görüşünü kabul etmektedir. Bununla birlikte [Mahkeme], başvuruçunun öldürülmemiş olmasının tesadüfi olduğunu gözlemlemektedir. Balistik raporunun bulgularına göre, arabada, sürücünün hizasında yatay veya yukarı doğru bir yol izleyen mermilerin neden olduğu on altı delik bulunmaktadır. Arabanın ön camında, kırılarak içeri düşen arka camdan giren mermilerin neden olduğu üç delik ve bir iz mevcuttur. Neticede, başvuruçusu sağ kolundan, sağ ayağından, sol kalçasından ve göğsünün sağ tarafından yaralanmış ve dokuz gün boyunca hastanede kalmıştır (bkz. yukarıdaki 12. ve 14. paragraflar). Taraflar arasında [başvuruçunun] yaralarının ciddiyeti konusunda bir ihtilaf bulunmamaktadır.
55. Yukarıdaki koşullar ve özellikle de kullanılan gücün derecesi ve türü ışığında, Mahkeme, polisin kendisini gerçekten öldürmeyi amaçlayıp amaçlamadığına bakılmaksızın, başvuruçunun, her ne kadar hayatta kalmış olsa da, doğası gereği hayatını riske atan bir davranışın mağduru olduğu sonucuna varmaktadır. Dolayısıyla, 2. madde mevcut davada uygulanabilir niteliktedir. Ayrıca, [başvuruçunun] hayatının tehlikeye atıldığı bağlam ve ilgili devlet görevlilerinin söz konusu davranışlarının niteliği göz önüne alındığında, Mahkeme, olguların Sözleşme'nin 2. maddesi kapsamında incelenmesini gerektiğine ikna olmuştur.

3. *Yetkililerin, başvuruçunun yaşam hakkını kanunla koruma konusundaki pozitif yükümlülüklerini yerine getirmedikleri iddiası*

56. Yaşam hakkını güvence altına alan ve kişinin yaşamının elinden alınmasının meşru olabileceği durumları belirleyen 2. madde, Sözleşme'nin hiçbir şekilde derogasyona izin

verilmeyen en temel hükümlerinden biridir (bkz. *Velikova v. Bulgaristan*, no. [41488/98](#), § 68, ECHR 2000-VI). Bu madde, 3. madde ile birlikte, Avrupa Konseyi'ni oluşturan demokratik toplumların temel değerlerinden birini teşkil etmektedir. Bu nedenle, kişinin yaşamının elinden alınmasının meşru olabileceği durumlar katı bir şekilde yorumlanmalıdır (bkz. *Salman v. Türkiye* [BD], no. [21986/93](#), § 97, ECHR 2000-VII). Sözleşme'nin bireylerin korunmasına yönelik bir araç olarak amacı ve hedefi, 2. maddenin, güvencelerini pratik ve etkili kılacak şekilde yorumlanmasını ve uygulanmasını da gerektirmektedir (bkz. *McCann ve diğerleri v. Birleşik Krallık*, 27 Eylül 1995 tarihli karar, Seri A no. 324, s. 45-46, §§ 146-47).

57. 2. maddenin 1. fıkrasının ilk cümlesi, devlete sadece kasten ve hukuka aykırı olarak cana kıymaktan kaçınmayı değil, aynı zamanda egemenlik alanındaki herkesin hayatını korumak için kendi iç hukuk düzeni içerisinde uygun adımları atmayı da emretmektedir (bkz. *Kılıç v. Türkiye*, no. [22492/93](#), § 62, ECHR 2000-III). Bu, devletin, bireylere karşı işlenen suçları caydırmak için uygun yasal ve idari çerçeve oluşturarak ve bu tür hükümlerin ihlallerinin önlenmesi, durdurulması ve cezalandırılması için kolluk kuvvetleri ile desteklenerek yaşam hakkını güvence altına alması gibi birincil bir görevi içermektedir.
58. Madde 2'nin metninden de anlaşılacağı üzere, polis memurlarının ölümcül güç kullanması belirli durumlarda meşru görülebilir. Ancak, 2. madde bu konuda kimseye açık çek vermez. Devlet görevlilerinin kuralı ve keyfi eylemleri insan haklarına fiilen saygı ile bağdaşmaz. Bu, iç hukukta yetkilendirilmiş olmanın yanı sıra, polislik faaliyetlerinin, keyfiliğe, gücün kötüye kullanılmasına ve hatta önlenemez kazalara karşı yeterli ve etkili güvenceler sistemi çerçevesinde, iç hukuk tarafından yeterince düzenlenmiş olması gerektiği anlamına gelmektedir (bkz. *mutatis mutandis*, *Hilda Hafsteinsdóttir v. İzlanda*, no. [40905/98](#), § 56, 8 Haziran 2004; ayrıca bkz. İnsan Hakları Komitesi, Genel Yorum no. 6, Madde 6, 16. Oturum (1982), § 3).
59. Yukarıda belirtilenler ışığında, 2. maddenin demokratik bir toplumdaki önemine uygun olarak, Mahkeme, bu hükmün ihlal edildiğine dair iddiaları, yalnızca fiilen gücü kullanan devlet görevlilerinin eylemlerini değil, aynı zamanda incelenen eylemlerin planlanması ve kontrolü gibi hususlar da dâhil olmak üzere olay etrafındaki tüm koşulları göz önünde bulundurarak son derece dikkatli bir incelemeye tabi tutmalıdır (bkz. *McCann ve Diğerleri*, yukarıda anılan, s. 46, § 150). Bu bağlamda, polis memurları ister hazırlıklı bir operasyon bağlamında isterse tehlikeli olarak algılanan bir kişinin ani takibi bağlamında olsun, görevlerini yerine getirirken kendi başlarına bırakılmamalıdır. Kolluk kuvvetlerinin güç ve ateşli silah kullanabilecekleri sınırlı koşullar, bu konuda geliştirilen uluslararası standartlar ışığında yasal ve idari bir çerçeveye tanımlanmalıdır (bkz. örneğin, “Kolluk Görevlilerinin Güç ve Ateşli Silah Kullanımına İlişkin Temel İlkeler” - yukarıdaki 30-32. paragraflar).
60. Bu bağlamda Mahkeme, mevcut davada yalnızca başvurucuya karşı potansiyel olarak ölümcül güç kullanımının meşru olup olmadığını değil, aynı zamanda operasyonun başvurucunun hayatına yönelik herhangi bir riski mümkün olan en aza indireyecek şekilde düzenlenip düzenlenmediğini de incelemelidir.
61. Mahkeme, 3169/2003 sayılı Kanun'un yakın zamanda yürürlüğe girdiğini göz önünde bulundurarak, işbu başvuruya neden olan olaylardan bu yana, Yunanistan Devleti'nin, insan hakları ve polislikle ilgili uluslararası standartlara uymak amacıyla, polis memurlarının ateşli silah kullanımını düzenleyen ve polis eğitime imkân tanıyan

- gözden geçirilmiş bir yasal çerçeveyi yürürlüğe koyduğunu not etmektedir (bkz. yukarıdaki 25. ve 27. paragraflar).
62. Ancak, söz konusu olayların meydana geldiği tarihte, yürürlükte olan mevzuat, Yunanistan'ın Alman silahlı kuvvetleri tarafından işgal edildiği İkinci Dünya Savaşı'ndan kalma 29/1943 sayılı Kanun'dur (bkz. yukarıdaki 25. paragraf). Bu kanun, bir polis memurunun sonuçlarından sorumlu olmaksızın ateşli silah kullanabileceği çok çeşitli durumları sıralamaktadır. 1991 yılında çıkarılan bir Cumhurbaşkanlığı kararnamesi, 1943 tarihli kanunda belirtilen durumlarda ateşli silah kullanımına “sadece kesinlikle gerekli olduğunda ve daha az aşırı yöntemler tüketildiğinde” izin vermiştir (bkz. yukarıdaki 25. paragraf). Yunanistan yasalarında, polislik faaliyetleri sırasında silah kullanımını düzenleyen ve polis operasyonlarının planlanması ile kontrolüne ilişkin kılavuz ilkeler belirleyen başka hiçbir hüküm yer almamaktadır. Yukarıda belirtilen -biraz zayıf- yasal çerçeve, yaşam hakkının Avrupa'daki günümüz demokratik toplumlarında gerekli olduğu şekilde “yasayla” korunmasını sağlamak için yeterli görünmemektedir.
63. Yunan hukukunun durumuna ilişkin bu sonuç, söz konusu dönemdeki yasal ve idari çerçevenin, başvurunun tutuklanmasıyla sonuçlanan potansiyel olarak ölümcül polis operasyonunun yürütülme şekli üzerindeki etkisine ilişkin Mahkeme'ye sunulan kanıtlarla doğrulanmaktadır.
64. Mevcut davanın olgularına bakıldığında ve yerel mahkemenin bulguları göz önünde bulundurulduğunda (bkz. yukarıdaki 19. ve 48. paragraflar), Mahkeme, başvurunun arabasını Atina'nın merkezinde aşırı hızla, kontrolsüz ve tehlikeli bir şekilde kullandığını ve böylece çevredekilerin ve polis memurlarının hayatlarını riske attığını kabul etmektedir; dolayısıyla polis, kamuya açık bir yerde hayati tehlike arz eden bir aracın kontrolünü elinde bulundurduğu gerekçesiyle [başvurucuya] müdahale etme yetkisine sahiptir. Başvurucuyu durdurmak için alternatif yollar denenmiş ancak başarısız olunmuştur; bu duruma başvurunun sebep olduğu tahribatın artması ve suç teşkil eden davranışlarıyla masum insanlar için ölümcül bir tehdit oluşturması eşlik etmiştir. Dahası, başvurucuyu takip eden polis memurları, kontrol merkezi tarafından başvurunun silahlı ve tehlikeli olabileceği konusunda bilgilendirilmişlerdir; polis memurları ayrıca, başvurunun arabasını durdurduğunda yaptığı hareketlerin, silahlı olmasıyla uyumlu olduğuna inanmışlardır (bkz. sanık polis memurlarının ifadeleri, yukarıdaki 17. paragraf ve Ventouris ile Davarias'ın ifadeleri, yukarıdaki 18. paragraf).
65. Göz önünde bulundurulması gereken bir diğer önemli faktör de, o dönemde Yunanistan'da hâkim olan ve yabancı devletlere karşı terörist faaliyetlerin damgasını vurduğu iklimdir. Örneğin, 1975 yılında kurulan “17 Kasım Devrimci Örgütü” adlı bir grup, 2002 yılında dağılına kadar, ABD yetkililerine yönelik suikastlar da dahil olmak üzere çok sayıda suç işlemiştir (bkz. yukarıdaki 26. paragraf). Bu durum, söz konusu olayın Amerikan Büyükelçiliği yakınında ve gece vakti gerçekleşmiş olmasıyla birleştiğinde, başvurunun polisin gözünde daha büyük bir tehdit olarak algılanmasına katkıda bulunmuştur.
66. Sonuç olarak, Mahkeme, yerel mahkemeye benzer şekilde, polisin, sadece kırmızı ışıktaki geçen bir sürücüyü yakalamak için değil, aracı durdurmak ve sürücüsünün oluşturduğu tehdidi etkisiz hale getirmek için silahlarını kullanmaya ihtiyaç olduğuna makul bir şekilde kanaat getirmiş olabileceğini değerlendirmektedir. Bu nedenle, her ne kadar başvurunun silahsız olduğu ve terörist olmadığı daha sonra anlaşılmış olsa da, Mahkeme, başvurucuya karşı güç kullanımının, o sırada makul nedenlerle kabul

- edilebilir olduğu düşünölen dürüst bir inanca dayandığı görüşündedir. Bunun aksi bir sonuca varmak, devlete ve kolluk kuvvetlerine görevlerini yerine getirirken, belki de kendilerinin ve başkalarının hayatlarına zarar gelmesine sebep olacak gerçekçi olmayan bir yük yüklemek olacaktır (bkz. yukarıdaki *McCann ve diğerleri*, ss. 58-59, § 200).
67. Ancak, her ne kadar bu olayda potansiyel olarak ölümcül bir güce başvurulmasının Sözleşme'nin 2. maddesiyle uyumlu olduğu söylenebilirse de Mahkeme, polisin bu olayda ateşli silahları kullanış biçimindeki düzensizlik karşısında hayrete düşmüştür. Sayısı belirsiz polis memurunun toplu tabancalar, tabancalar ve hafif makineli tüfeklerle başvuruçunun arabasına ateş açtığı hatırlanacaktır. Araçta en az on altı kurşun izi bulunmuştur ki bunlardan bazıları, takip eden polis tarafından aracın sadece lastiklerine ateş edilmesi durumunda bekleneyeği gibi aşağı doğru değil, yatay ve hatta yukarı doğru seyir izlediğini göstermektedir. Üç delik ve bir iz, aracın ön camına zarar vermiş ve arka cam kırılarak içeri düşmüştür (bkz. yukarıdaki 14. paragraf). Özetle, çok sayıda polis memurunun büyük ölçüde kontrolsüz bir kovalamacaya katıldığı Mahkeme'ye sunulan delillerden anlaşılmaktadır.
68. Bu nedenle, operasyonun yürütölmesi ve organizasyonu konusunda ciddi sorular ortaya çıkmaktadır. Kuşkusuz, kontrol merkezi tarafından kendileriyle açıkça temasa geçilen bazı polis memurlarına birtakım talimatlar verilmiştir, fakat diğer polis memurları herhangi bir talimat almadan kendi başlarına meslektaşlarının yardımına gitmişlerdir. Açık bir emir komuta zincirinin olmaması, bazı polis memurlarının dengesiz ateş etme riskini doğası gereği artıran bir unsurdur.
69. Mahkeme, başvuruçunun, polisin önceden hazırlık yapmadan müdahale etmek zorunda kaldığı gelişmelere yol açan plansız bir operasyon sırasında yaralandığı gerçeğini elbette göz ardı etmemektedir (bkz. *a contrario*, *Rehbock v. Slovenya*, no. [29462/95](#), §§ 71-72, ECHR 2000-XII). Modern toplumlarda polislik yapmanın zorlukları, insan davranışlarının öngörülemezliği ile öncelikler ve kaynaklar açısından yapılması gereken operasyonel tercihler göz önünde bulundurulduğunda, pozitif yükümlölük yetkililere imkânsız bir yük getirmeyecek şekilde yorumlanmalıdır (bkz. *mutatis mutandis*, *Mahmut Kaya v. Türkiye*, no. [22535/93](#), § 86, AİHM 2000-III).
70. Bununla birlikte, olaya karışan polis memurlarının durumun tüm değişkenlerini değerlendirmek ve operasyonlarını dikkatli bir şekilde düzenlemek için yeterli zamanları olmadığını kabul etmekle birlikte, Mahkeme, bazı tanık polis memurlarının kaotik olarak nitelendirdikleri (bkz. örneğin, Manoliadis'in ifadesi - yukarıdaki 17. paragraf) durumun kötüleşmesinin büyük ölçüde, o sırada ne bireysel polis memurlarının ne de toplu bir polis operasyonu olarak görölen kovalamacanın, iç hukukta ve uygulamada belirlenmiş olması gereken uygun yapıdan yoksun olmasından kaynaklandığını düşünmektedir. Mahkeme, olayın meydana geldiği 1995 yılında, modern demokratik bir toplumda eskimiş ve eksik olduğu kabul edilen bir kanunun hala devlet görevlilerinin silah kullanmasını düzenlediğine işaret etmektedir. Uygulanmakta olan sistem, kolluk görevlilerinin barış zamanında güç kullanımını düzenleyen açık kurallar ve kriterler getirmemiştir. Bu nedenle, başvuruçuyu kovalayan ve sonunda yakalayan polis memurlarının daha büyük bir hareket özerkliğine sahip olmaları ve uygun eğitim ile talimatların varlığından yararlanmış olsalardı muhtemelen söz konusu olacağından daha fazla düşünölmeden inisiyatif alma fırsatına sahip olmaları kaçınılmazdır. Açık bir yönergenin bulunmaması, bazı polis memurlarının neden merkezi bir komuta kademesine bilgi vermeksizin kendi başlarına operasyona katıldıklarını da açıklamaktadır.

71. Mahkeme, yukarıda belirtilenler ışığında, Yunanistan makamlarının, 2.maddenin 1.fıkrasının ilk cümlesi uyarınca, yeterli bir yasal ve idari çerçeve oluşturma yönündeki pozitif yükümlülükleri bakımından ve de özellikle başvuru gibi kendilerine karşı potansiyel olarak ölümcül güç kullanılan kişilere gerekli koruma düzeyini ve sıcak takip polis operasyonlarında istisnai de olsa ortaya çıkabileceğini bildikleri gerçek ve acil hayati riskleri önlemek için (bkz. yukarıda anılan *mutatis mutandis*, *Osman*, s. 3160, § 116 *in fine*) ilgili zamanda ve kendilerinden makul olarak beklenebilecek şeyleri yapmadıkları kanaatine varmıştır.
72. Başvurucu bu nedenle Sözleşme'nin 2. maddesinin ihlalinin mağduru olmuştur. Bu sonuç göz önünde bulundurulduğunda, polisin yaşamı tehdit eden davranışını 2. maddenin ikinci fıkrası kapsamında incelemek gerekli değildir.

4. Soruşturmanın yetersiz olduğu iddiası

73. Sözleşme'nin 2. maddesi kapsamındaki yaşam hakkını koruma yükümlülüğü, devletlerin 1. madde uyarınca genel yükümlülükleri olan “kendi yetki alanları içinde bulunan herkesin, ... Sözleşme'nin birinci bölümünde açıklanan hak ve özgürlüklerden yararlanmalarını [sağlama]” yükümlülüğü ile birlikte ele alındığında, bireylerin güç kullanımı sonucunda öldürülmeleri halinde, etkili resmi soruşturma yapılmasını zorunlu kılmaktadır (bkz. *Çakıcı v. Türkiye* [BD], no. [23657/94](#), § 86, ECHR 1999-IV). Bu tür bir soruşturmanın temel amacı, yaşam hakkını güvence altına alan yasaların etkili bir şekilde uygulanmasını sağlamak ve devlet görevlilerinin veya organlarının söz konusu olduğu durumlarda, sorumlulukları altında meydana gelen ölümler konusunda hesap verilebilirliği sağlamaktır (bkz. *Anguelova v. Bulgaristan*, no. [38361/97](#), § 137, AİHM 2002-IV). Uygulamada, bu tür davalarda ölümün gerçek koşulları büyük ölçüde devlet görevlilerinin veya yetkililerinin bilgisi dahilinde olduğundan, cezai kovuşturma, disiplin soruşturması ile mağdurlar ve aileleri için mevcut giderim yollarının kullanılmasına yönelik işlemler gibi uygun iç hukuk işlemlerinin başlatılması, bağımsız ve tarafsız olması gereken yeterli bir resmi soruşturmaya bağlıdır. Aynı mantık, Mahkeme'nin polis tarafından başvurucuya karşı kullanılan gücün başvurunun hayatını tehlikeye attığını tespit ettiği mevcut dava için de geçerlidir (bkz. yukarıdaki 53-55. paragraflar).
74. Soruşturma, ilk olarak, olayın meydana geldiği koşulları tespit edebilmeli ve ikinci olarak, sorumluların tespit edilmesine ve cezalandırılmasına olanak sağlamalıdır. Bu bir sonuç yükümlülüğü değil, araç yükümlülüğüdür. Yetkililer, diğerlerinin yanı sıra görgü tanıklarının ifadeleri ve adli tıp delilleri de dâhil olmak üzere, olayla ilgili delilleri güvence altına almak için imkânları dâhilindeki makul adımları atmış olmalıdır. Bu bağlamda ivedilik ve makul sürat şartı zımnen mevcuttur. Soruşturmada, olayın koşullarını veya sorumlu kişiyi ortaya çıkarma kabiliyetini zayıflatan herhangi bir eksiklik, gerekli etkinlik standardına aykırı olacaktır (bkz. *Kelly ve diğerleri v. Birleşik Krallık*, no. [30054/96](#), §§ 96-97, 4 Mayıs 2001, ve yukarıda anılan *Anguelova*, § 139).
75. Mevcut davada, olayın ardından idari soruşturma başlatılmıştır. Bir grup polis memuru ile birlikte diğer tanıkların ifadeleri alınmış ve laboratuvar testleri yapılmıştır. Soruşturmanın ardından yedi polis memuru hakkında ceza davası açılmış ve bu polis memurları yargılama sonunda beraat etmiştir (bkz. yukarıdaki 13. ve 15. paragraflar).
76. Ne var ki Mahkeme, soruşturmanın yürütülmesinde dikkat çekici eksiklikler olduğunu gözlemlemektedir. Mahkeme özellikle, yetkili makamların kovalamacaya katılan tüm

polislerin kimliklerini tespit edememiş olmalarına büyük önem atfetmektedir. Bu bağlamda, bazı polislerin kendilerini tanıtmadan ve silahlarını teslim etmeden olay yerinden ayrıldıkları ve bu nedenle kullanılan bazı ateşli silahların hiçbir zaman bildirilmediği hatırlanmalıdır. Bu durum yerel mahkeme tarafından da kabul edilmiştir. Ayrıca, yerel makamların olay sırasında bölgede görev yapan polislerin listesini istemediği ve bu polislerin kim olduğunu öğrenmek için başka bir girişimde bulunulmadığı görülmektedir. Ayrıca, sadece üç merminin toplanmış olması ve polisin, başvurunun ayağından çıkarılan ve hala kalçasında bulunan mermi dışında, başvuru yarası yaralayan diğer mermileri bulmamış veya teşhis etmemiş olması dikkat çekicidir.

77. Yukarıda belirtilen eksiklikler, yerel mahkemenin bu eksiklikler olmadığı takdirde yapabileceği gibi eksiksiz bir değerlendirme yapmasına engel olmuştur. Hatırlanacağı üzere, yedi polis memuru, kimliği belirlenemeyen silahlardan çok sayıda ateş edildiği için başvuru yarası yaralayanların kendileri olduğu makul şüphenin ötesinde kanıtlanamadığı gerekçesiyle ilk suçlamadan (ağır bedensel zarara sebebiyet vermek) beraat etmiştir (bkz. yukarıdaki 19. paragraf). Mahkeme, Hükümet'in, yerel makamların olayla ilgili delil elde etmek için daha fazlasını yapamayacağı yönündeki iddiasına ikna olmamıştır.
78. Yukarıdaki hususları göz önünde bulunduran Mahkeme, yetkililerin olayla ilgili etkili bir soruşturma yürütmediği sonucuna varmıştır. Soruşturmanın eksik ve yetersiz niteliği, başvuru yarası yaralananın vurularak yaralanmasına karışan tüm memurların Hükümet tarafından Mahkeme nezdinde dahi tespit edilememiş olmasıyla daha da belirginleşmiştir.
79. Dolayısıyla, Sözleşme'nin 2. maddesi bu yönden ihlal edilmiştir.

5. Yetkililerin Sözleşme'nin 2. maddesi kapsamındaki usule ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmediikleri iddiası

80. Mahkeme, yukarıdaki tespitlerini göz önünde bulundurarak (bkz. 72. ve 79. paragraflar), bu davada tespit edilen eksikliklerin, başvuru yarası iddia ettiği gibi (bkz. yukarıdaki 37. paragraf) yetkililer tarafından benimsenen bir uygulamanın parçası olup olmadığını değerlendirmeyi gerekli görmemektedir.

II. SÖZLEŞME'NİN 3. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

81. Başvuru yarası, aşağıdaki hükmü içeren Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı olarak ağır bedensel zarar mağduru olduğundan şikâyetçi olmuştur:

“Hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz.”

82. Hükümet, başvuru yarası yaralanmalarının, hukuka uygun şekilde gerçekleştirilen yakalamanın arızı ve üzücü bir sonucu olduğunu savunmuştur.
83. Mahkeme, Sözleşme'nin 2. maddesinin her iki yönden ihlalini tespit ettiği gerekçeler ışığında (bkz. yukarıdaki 46 - 79. paragraflar), Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamında ayrı bir husus bulunmadığı kanaatindedir.

III. SÖZLEŞME’NİN 13. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

84. Başvurucu, aşağıdaki hükmü içeren Sözleşme'nin 13. maddesi anlamında etkili bir hukuk yoluna erişemediğinden şikâyetçi olmuştur:

“Bu Sözleşme’de tanınmış olan hak ve özgürlükleri ihlal edilen herkes, söz konusu ihlal resmi bir hizmetin ifası için davranan kişiler tarafından gerçekleştirilmiş olsa dahi, ulusal bir merci önünde etkili bir yola başvurma hakkına sahiptir.”

85. Hükümet, başvurucunun mağduriyetinin giderilmesi için iç hukukta çözüm yollarının mevcut olduğunu ileri sürmek dışında bu iddiaya değinmemiştir.

86. Mevcut davada başvurucunun beyanlarını ve 2. maddenin usul yönünden ihlal edildiğine karar verdiği gerekçeleri (bkz. yukarıdaki 73 ila 79. paragraflar) göz önünde bulunduran Mahkeme, Sözleşme'nin 13. maddesi kapsamında ayrı bir husus bulunmadığı kanaatindedir.

IV. SÖZLEŞME’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

87. Sözleşme’nin 41. maddesi aşağıdaki hükmü içermektedir:

“Eğer Mahkeme bu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf’ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırıabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

A. Tazminat*1. Maddi tazminat*

88. Başvurucu, olaydan sonraki yirmi ay boyunca gelir kaybı ve gelecek on beş yıl boyunca gelirinin azalması nedeniyle 60.000 Euro talep etmiştir.

89. Hükümet, bu miktarın aşırı ve haksız olduğunu savunmuştur. [Yetkililer,] başvurucunun olaydan önce de psikolojik sorunlar yaşadığını ve bu sorunların kendisini çalışmaktan alıkoyduğunu iddia etmişlerdir.

90. Mahkeme, talebin, olaydan sonraki yirmi aylık bir süre zarfında meydana geldiği iddia edilen gelir kaybına ve gelecekteki gelir kaybına ilişkin olduğunu kaydetmektedir. Bununla birlikte, iddia edilen bu kayıplar için hiçbir destekleyici ayrıntı sunulmadığını ve bu nedenle büyük ölçüde spekülatif olarak kabul edilmesi gerektiğini gözlemlemektedir. Bu sebeple, Mahkeme bu başlık altında herhangi bir tazminata hükmetmemektedir.

2. Manevi tazminat

91. Başvurucu, maruz kaldığı endişe, korku, acı ve yaralanma nedeniyle 75.000 Euro manevi tazminat talep etmiştir. [Başvurucu,] hayatının mahvolduğunu iddia etmiştir.

92. Hükümet, başvurucunun tehlikeli davranışlarıyla masum insanların hayatını tehlikeye attığını vurgulamıştır. [Yetkililer,] Sözleşme'nin ihlal edildiğinin tespit edilmesinin yeterli adil tazmin teşkil edeceğini savunmuşlardır.

93. Mevcut davanın tüm koşullarını göz önünde bulunduran Mahkeme, başvurunun yalnızca ihlal tespitiyle telafi edilemeyecek manevi zarara uğradığını kabul etmektedir. Hakkaniyet temelinde bir değerlendirme yapan Mahkeme, başvurucuya bu başlık altında 15,000 Euro ödenmesine hükmetmektedir.

B. Masraf ve giderler

94. Mahkeme nezdinde hukuki yardım alan başvuru, masraf ve giderler için herhangi bir talepte bulunmamıştır.

C. Gecikme faizi

95. Mahkeme, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi faizlerine uyguladığı faiz oranına üç puan eklenerek elde edilecek oranın gecikme faizi olarak uygulanmasının uygun olduğuna karar vermiştir.

BU GEREKÇELERLE MAHKEME,

1. Davalı Devlet'in başvurunun yaşam hakkını kanunla koruma yükümlülüğü yönünden Sözleşme'nin 2. maddesini ihlal ettiğine beşe karşı on iki oyla *hükmeder*;
2. Davalı Devlet'in, başvurunun hayatını riske atan olayın koşullarına ilişkin etkili bir soruşturma yürütme yükümlülüğü yönünden Sözleşme'nin 2. maddesini ihlal ettiğine oybirliğiyle *hükmeder*;
3. Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamında ayrı bir hususun bulunmadığına ikiye karşı on beş oyla *hükmeder*;
4. Sözleşme'nin 13. maddesi kapsamında ayrı bir hususun bulunmadığına bire karşı on altı oyla *hükmeder*;
5. İkiye karşı 15 oyla,
 - a. Davalı Devlet'in, üç ay içinde, başvurucuya, manevi tazminat olarak 15.000 Euro (on beş bin Euro) ve bu meblağ üzerinden alınabilecek her türlü vergiyi ödemesine;
 - b. Yukarıda belirtilen üç aylık sürenin bitiminden uzlaşmaya kadar, yukarıda belirtilen tutar üzerinden, gecikme süresi boyunca Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi faiz oranı artı yüzde üç puana eşit bir oranda basit faiz ödenmesine *hükmeder*.
6. Başvurunun adil tazmin talebinin geri kalan kısmını oybirliğiyle *reddeder*.

İngilizce ve Fransızca olarak hazırlanan karar, 20 Aralık 2004 tarihinde Strazburg'daki İnsan Hakları Binası'nda halka açık yapılan duruşmada açıklanmıştır.

LUZİUS WİLD HABER

Başkan

PAUL MAHONEY

Yazı İşleri Müdürü

Sözleşme'nin 45. maddesinin 2. fıkrası ve Mahkeme İçtüzüğü'nün 74. maddesinin 2. fıkrası uyarınca, aşağıdaki ayrı görüşler bu karara eklenmiştir:

- (a) Sayın Costa, Sayın Nicolas Bratza, Sayın Lorenzen ve Sayın Vajić'in ortak uyumlu görüşü;
- (b) Sayın Wildhaber'in, Sayın Kovler ve Sayın Mularoni'nin de katıldığı kısmen ayrık görüşü;
- (c) Sayın Tsatsa-Nikolovska'nın, Sayın Strážnická'nın da katıldığı kısmen ayrık görüşü.

L.W.

P. J. M.

HÂKİMLER COSTA, NICOLAS BRATZA, LORENZEN VE VAJÍC'İN ORTAK UYUMLU GÖRÜŞÜ

Mahkeme çoğunluğunun, mevcut davada 2. maddenin hem esas hem de usul yönünden ihlal edildiği yönündeki görüşünü paylaşmakla birlikte, Mahkeme'nin esas yönünden bulduğu ihlale ilişkin muhakemesine tam olarak katılamıyoruz.

Bu muhakeme temelde iki faktöre dayanmaktadır: Yunanistan'da polis memurlarının ateşli silah kullanımını düzenleyen genel yasal çerçevenin olay tarihindeki yetersizliği ve kovalamaca sırasında ateşli silahların polis tarafından kaotik bir şekilde kullanılması ve nihayetinde başvuruçunun yaralanması. Mahkeme'ye göre, bu iki faktör birbiriyle yakından bağlantılıdır; çoğunluğun görüşüne göre, ilgili polis memurlarının “eylem özerkliği ve düşünülmemiş inisiyatifleri”, barış zamanında güç kullanımını düzenleyen açık kurallar ve kriterlerin olmamasının kaçınılmaz bir sonucudur.

Operasyonun Atina polisi tarafından gerçekleştirilme şeklinin, 2. maddenin ilk fıkrası anlamında yaşamı koruma yükümlülüğünün ihlaline yol açtığı konusunda hemfikiriz. Mahkeme'nin içtihadıyla da ortaya konulduğu üzere, ilk fıkra Devlet'e sadece kasıtlı ve hukuka aykırı olarak can almaktan kaçınmayı değil, aynı zamanda kendi yetki alanındaki kişilerin yaşamlarını korumak için uygun adımları atmayı da emretmektedir. Bu, Devletin, kişiye karşı suçların işlenmesini caydırmak için etkili ceza hukuku hükümleri getiren ve bu hükümlerin ihlal edilmesinin önlenmesi, durdurulması ve cezalandırılması için kolluk kuvvetleri tarafından desteklenen yaşam hakkını güvence altına alma yönündeki birincil görevini içerir. Bununla birlikte, bize göre bu görev, devlet görevlileri tarafından potansiyel olarak ölümcül güce başvurulmasının, insan hayatına yönelik riski mümkün olan en aza indirecek şekilde düzenlenmesini ve kontrol edilmesini de gerektirir.

Mevcut davada yetkililerin acil bir durum gibi görünen, çok hızlı bir şekilde ve önceden planlama fırsatı olmadan gelişen bir durumla karşı karşıya kaldıklarını kabul ediyoruz. Ayrıca, 2. madde tarafından getirilen yükümlülüğün, yetkililere imkânsız bir yük getirecek şekilde yorumlanmaması gerektiğini ve bu yetkililerin eylemlerinin geçmişe dönüp bakılarak varılan bir akılla değerlendirilmemesi gerektiğini kabul ediyoruz. Bununla birlikte, yetkililerin başvuruçuyu durdurma ve gözaltına alma operasyonu üzerindeki kontrollerinin açıkça yetersiz olduğunu düşünüyoruz. Mahkeme'nin çoğunluğu gibi biz de, eylemleri üzerinde etkili bir merkezi kontrol veya açık bir emir komuta zinciri olmaksızın kovalamacaya katılan, çeşitli silahlarla donatılmış polis memurlarının sayısı karşısında hayrete düşmüş durumdayız. Bunlar arasında sadece kimlikleri tespit edilen yirmi dokuz polis memuru değil, aynı zamanda kovalamacaya kendi başlarına ve talimat almadan katılan, kendilerini tanıtmadan ve silahlarını teslim etmeden olay yerini terk eden sayısı tespit edilemeyen başka polis memurları da bulunmaktadır. Dahası, bu kimliği belirsiz polislerden en az birinin arabaya doğru ateş ettiği ortadadır. Atina İlk Derece Ceza Mahkemesi, başvuruçunun vücudundan çıkarılan bir mermi ile arabanın içinde bulunan bir merminin, olayın ardından incelenmek üzere teslim edilen otuz üç silahtan herhangi biriyle ilgili olmadığını tespit etmiştir.

Kanaatimizce, başvuruçuyu için ciddi bir ölümcül yaralanma riski taşıyan operasyonun disiplinsiz ve kontrolsüz bir şekilde yürütülmesi, 2. madde kapsamındaki yaşamı koruma yükümlülüğünün ihlal edildiği sonucuna varmak için başlı başına yeterlidir.

Çoğunluk ile ayrıldığımız nokta, ilgili dönemde Yunanistan'da ateşli silahların kullanımını düzenleyen yasal çerçevenin yetersiz olduğu iddiasına daha fazla itimat etmeleridir. Çoğunluk, Yunanistan'ın İkinci Dünya Savaşı'ndaki işgalinden kalma yürürlükteki mevzuatın, bir polis memurunun sonuçlarından sorumlu olmaksızın ateşli silah kullanabileceği çok çeşitli durumları listelediğini vurgulamaktadır. Bu hükümlerin, ateşli silahların “yalnızca kesinlikle gerekli olduğunda ve daha az aşırı yöntemler tüketildiğinde” kullanılmasına izin veren 1991 tarihli Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile nitelendirildiğine dikkat çeken çoğunluk, bu “biraz zayıf yasal çerçeveyi”, Avrupa'daki günümüz demokratik toplumlarında gerekli olan yaşam hakkının “kanunla” korunması düzeyini sağlamak için yetersiz bulmuştur.

Çoğunluğun aksine, mevcut davadaki operasyon üzerindeki kontrol eksikliğinin, ilgili Yunanistan yasaları tarafından sağlanan koruma düzeyindeki herhangi bir boşluk veya eksiklikten kaynaklandığını gösteren açık bir kanıt bulamadık. Bu koşullar altında, Yunanistan'da Temmuz 2003'te polis memurlarının ateşli silah taşınması ve kullanmasını düzenleyen yasada yapılan iyileştirmeleri memnuniyetle karşılamakla birlikte (bkz. kararın 27. paragrafı), ilgili tarihte yürürlükte olan yasal hükümlerin 2. maddeye uygunluğunu soyut olarak incelemeyi (bkz. *McCann ve Diğerleri v. Birleşik Krallık*, 27 Eylül 1995 tarihli karar, Seri A no. 324, s. 47, § 153) ya da vardığımız sonucu bu hükümlerdeki herhangi bir eksikliğe dayandırmayı gerekli ya da uygun bulmamaktayız.

HÂKİM WİLDHABER'İN, HÂKİMLER KOVLER² VE MULARONİ'NİN DE KATILDIĞI KISMEN AYRIK GÖRÜŞÜ

Mevcut davada 2. maddenin esas yönünden ihlal edildiği tespitine üzülerək katılamıyorum.

Bu dava, Atina'nın merkezinde yaşanan tehlikeli bir polis takibiyle ilgilidir. Polis başvırucuya ateş ettiği için tehlikelidir, ancak polis ateş açmadan önce başvırucu arabasıyla birkaç polis barikatını aştığı, birkaç başka araçla çarpıştığı, iki sürücüyü yaraladığı ve bu sırada birinde boyun fıtığına neden olduğu için de tehlikelidir (bkz. kararın 11, 19, 21 ve 64. paragrafları). Bu nedenle, sadece yaşam hakkının esas olduğunu belirtmek yeterli değildir (bkz. 56. paragraf). Buradaki soru şudur: kimin hayatı? Ve tehlike altındaki farklı hayatlar nasıl korunmalıdır?

Mahkememizin içtihadı, bir devletin, bireylerin hayatını üçüncü şahıslardan korumak için pozitif bir yükümlülüğü olabileceğini belirtmektedir (bkz. 50. paragraf). Somut olarak bu, polisin yayaların, araç sürücülerinin ve meslektaşlarının hayatlarını başvırucuya karşı korumak zorunda olduğu anlamına gelebilir. Mahkeme içtihadı aynı zamanda, istisnai durumlarda, devlet görevlileri tarafından ölümle sonuçlanmayan fiziksel kötü muamelenin 2. maddenin ihlalini ortaya çıkarabileceğini belirtmektedir (bkz. kararın 43-44 ve 51-52. paragrafları; ayrıca bkz. *Berktaş v. Türkiye*, no. [22493/93](#), 1 Mart 2001, ve *İlhan v. Türkiye* [BD], no. [22277/93](#), § 76, ECHR 2000-VII). Somut olarak bu, polisin başvırucuya karşı güç kullanmasının, neticede ölümcül olmamasına rağmen, 2. maddenin ihlalini teşkil edebileceği anlamına gelebilir.

İçtihadın bu iki kolu aşırı genişletilirse, sonuçta birbirleriyle çakışabilir ve çatışabilirler. Bu durumda devlet, hem bireylerin hayatını üçüncü şahıslardan korumaya yönelik pozitif görevini hem de polisin güç kullanımını engelleme yükümlülüğünü çelişkili bir şekilde ihlal edebilir. Açıkçası, böyle bir çakışma talihsiz olacaktır. Aşırı durumlarda yetkili makamları imkânsız bir duruma sokabilir. Bu ikisinin arasında hayatın öngörülemezliğine ve Sözleşme sisteminin ikincilliğine yer olmalıdır. Olayın sıcaklığıyla alınan bu tür zor kararlar, yerel mahkemeler tarafından uygun bir şekilde incelenmeli ve Mahkememiz bu tür tespitlerden ancak ve ancak tereddüt ederek sapmalıdır.

Mahkeme'nin çoğunluğu, mevcut davada, Yunanistan mahkemesinin gerçekten de hiçbir şekilde keyfi görünmeyen bazı bulgularını esas almaktadır (bkz. kararın 19. ve 66. paragrafları). Mahkeme, polisin, silahlarını kullanma ihtiyacı olduğunu makul bir şekilde düşünmüş olabileceğini tespit etmiştir. Ben de aksi bir sonuca varmak için herhangi bir neden göremiyorum.

Ancak Mahkeme'nin çoğunluğu yine de 2. maddenin ihlal edildiği sonucuna varmıştır. Mahkeme, polis operasyonunun "kaotik bir şekilde" yürütülmesi karşısında hayrete düştüğünü beyan etmekte (bkz. 67. paragraf) ve bunu "açık bir emir komuta zincirinin olmaması" (68. paragraf), "uygun eğitim ve talimatların olmaması" (70. paragraf) ve polisin davranışlarını düzenleyen "eski ve eksik kanun" (70. paragraf; ayrıca bkz. 25, 62 ve 71. paragraflar) ile açıklamaktadır.

Bu davanın dosyası, benim görüşüme göre, açık bir emir komuta zincirinin olmadığını ortaya koymamaktadır. Aksine, bazı polisler kendilerine verilen emirlere ve kontrol merkezinden gelen talimatlara atıfta bulunmuşlardır (bkz. paragraf 17, bölüm 2 (Netis), bölüm 6 (Ntinas),

² Hâkim Kovler, çoğunluk ile aynı doğrultuda oy kullandığı için Sözleşme'nin 41. maddesine ilişkin görüşte yer alan çıkarımlara katılmamaktadır.

bölüm 7 (Kiriakis), paragraf 18, bölüm 1 (Ventouris), bölüm 2 (Nomikos), bölüm 3 (Xilogiannis), bölüm 4 (Davarias) ve Atina İlk Derece Ceza Mahkemesi de benzer şekilde bir emir komuta zincirinin varlığını kabul etmektedir (bkz. paragraf 19). Dosyada polis teşkilatının aldığı eğitimden de bahsedilmektedir (bkz. paragraf 18, madde 1 (Ventouris)). Mahkeme çoğunluğu bu ifadeleri kabul etmediyse ya da harici delilleri esas aldıysa, bunun nedenlerini açıklaması gerekirdi.

Görevde olmayan birkaç polisin kovalamacaya katılmış ve silahlarını kullanmış oldukları kabul edilmektedir. Müteakip idari soruşturma bu konuda ne olduğunu yeterince ortaya koyamamıştır. Bu nedenle Mahkememiz, 2. maddenin usul yönünden ihlal edildiğine hükmetmiştir. Bu noktada Mahkeme'nin yerleşik içtihadını da yansıtan çoğunluk görüşüne katıldım. Bununla birlikte, iç hukuk, istisnai bir durumda, görevde olmayan polis teşkilatı mensuplarının polis takibine katılmasını yasaklamamıştır ve böyle bir katılımın *a priori* olarak 2. maddenin esas yönünden ihlalini teşkil ettiğinin düşünülmesi için bir neden göremiyorum.

Gördüğüm kadarıyla, Mahkeme çoğunluğunun ileri sürdüğü en güçlü argüman, 29/1943 sayılı Kanun'un polise bıraktığı aşırı geniş takdir yetkisidir. Ancak, mevcut davadaki polis takibi sırasında (13 Eylül 1995), 29/1943 sayılı Kanun, 141/1991 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 133. Maddesi ile çoktan yürürlükten kaldırılmış bulunmaktadır. Bu madde, 29/1943 sayılı Kanun'da belirtilen durumlarda ateşli silahların kullanılmasına “yalnızca kesinlikle gerekli olduğunda ve daha az aşırı olan tüm yöntemler tüketildiğinde” izin vermektedir. Kuşkusuz bu, kapsamlı bir modern polis yasası ile aynı şey değildir, ancak polisin güç kullanımına ilişkin temel bir standardı son derece açık bir şekilde belirlemektedir.

Mahkeme'nin, başvurunun sorumsuz ve tehlikeli davranışlarından kaynaklanan; bir yerel ceza mahkemesinin ilgili olayları dikkatle incelediği ve polisin güç kullanmasının üçüncü kişilerin hayatını korumak için meşru olduğuna, başvurunun (bazı mağdurları gibi) yaralandığı, ancak hayatını kaybetmediğine ve iç hukukun polisin ateşli silah kullanmasını mutlak gereklilik durumlarıyla sınırlandırdığına karar verdiği bir davada 2. maddenin esas yönünden ihlal edildiği sonucuna varabileceğine katılamıyorum.

Bu davaya ilişkin görüşlerimi göz önünde bulundurarak, başvurucuya önemli miktarda manevi tazminat ödenmesine karşıyım. İhlal tespitinin adil tazmin açısından yeterli olması gerekirdi.

HÂKİM TSATSA-NİKOLOVSKA'NIN, HÂKİM STRÁŽNICKÁ'NIN DA KATILDIĞI³ KISMEN AYRIK GÖRÜŞÜ

Devlet'in başvurusunun yaşam hakkını kanunla koruma yükümlülüğüne ilişkin olarak 2. maddenin ihlal edildiği ve Sözleşme'nin 3. ve 13. maddeleri kapsamında ayrı bir hususun bulunmadığı yönündeki Mahkeme çoğunluğunun görüşünü paylaşamadığım için üzgünüm.

Başvurucunun hayatını riske atan olayın koşulları göz önünde bulundurulduğunda, 2. maddenin esas yönünden ihlal edildiği sonucuna makul şüphenin ötesinde varmanın mümkün olmadığı kanaatindeyim.

Mahkeme'nin içtihadına göre, devlet görevlileri tarafından gerçekleştirilen ve ölümle sonuçlanmayan fiziksel kötü muamele, yalnızca istisnai durumlarda Sözleşme'nin 2. maddesinin ihlâlini ortaya çıkarabilir.

Başvurucunun hayatının, polis memurlarının arabasını durdurmak ve kendisini yakalamak için kullandıkları ölümcül araçlarla riske atılmış olması nedeniyle, mevcut davada 2. maddeyi devreye sokan istisnai koşullar bulunduğunu kabul etmekle birlikte, davanın koşullarında, 2. maddenin esas yönünden ihlal edildiği sonucuna makul şüphenin ötesinde varmak için yeterince köklü olguların bulunduğu konusunda bazı şüphelerim bulunmaktadır.

Bu davada, 2. maddenin esas yönünden ihlal edilip edilmediğinin değerlendirilebilmesi için olayın net bir resminin çizilmesinin gerekli olduğu kanaatindeyim.

Mahkeme'nin mevcut davada, polis memurlarının olay sırasındaki davranışları, yani kovalamacaya katılanlar olarak tanımlanmaları, devriye arabaları ve motosikletlerden oluşan operasyonel birimlerin eylemleri, kontrol merkezinin eylemleri, talimatları ve koordinasyonu da dâhil olmak üzere başından sonuna kadar ateşli silah kullanmaları sorunuyla ilgilenmesi gerektiğini düşünüyorum. Mahkeme ayrıca, polisin eyleminde usulsüzlük ve keyfilik olup olmadığını veya gücün kötüye kullanılıp kullanılmadığını değerlendirmek için, davada yasallık, orantılılık ve gereklilik gibi ulusal ve uluslararası ilkelerin pratikte nasıl uygulandığını, olayın sonucunu, başvurusunun tüm yaralanmalarını ve olay sırasındaki davranışlarını göz önünde bulundurmalıdır. Bu doğrultudaki ilgili delil ve kanıtlar Mahkeme'nin elinde olmalıdır.

Kararda alıntılanan iç mevzuatın eski olduğu ve bazı hükümlerin polise, ilgili makamların kanunlarını, kararnamelerini ve kararlarını uygulamak veya toplumsal gösterileri dağıtmak veya isyanları bastırmak için güç kullanmak gibi ateşli silahların kullanımında geniş bir alan tanıdığı doğrudur, ancak bu, mevcut davanın konusu değildir. Genel olarak bakıldığında, bu durum polisin kontrolsüz güç kullanabileceği anlamına gelmez. Bu durum, söz konusu güç kullanımını meşru kılacak hiçbir delilin bulunmadığı bu dava için özellikle geçerlidir. Öte yandan, bu mevzuat, ateşli silahların yalnızca kesinlikle gerekli olduğunda ve daha az aşırı olan tüm yöntemler tüketildiğinde kullanılmasına izin veren hükümlerle değiştirilmiştir. Ayrıca, kararda alıntılanan uluslararası belgelerdeki ilgili tüm uluslararası ilkeler Yunanistan makamları tarafından tanınmaktadır.

³ Hâkim Strážnická, çoğunluk ile aynı doğrultuda oy kullandığı için Sözleşme'nin 13. maddesine ilişkin görüşte yer alan çıkarımlara katılmamaktadır.

Yirmi dokuz polis memuru hakkında yürütülen idari soruşturmanın sonucuna dayanarak, daha sonra beraat eden yedi polis memuru hakkında ağır bedensel zarara sebebiyet vermekten ve izinsiz silah kullanmaktan ceza davası açılmıştır ve bir polis memurunun sonuçlarından sorumlu olmaksızın ateşli silah kullanmasının mümkün olabileceğini kabul etmek benim için zordur.

Yetersiz, eksik ve etkisiz soruşturma ve ateşli silahların kullanımına ilişkin polis uygulamalarına dair bilgiler nedeniyle yeterli olgusal kanıt bulunmadığı için olaya ilişkin net bir resme sahip olmadığımı söylemeliyim. Gerçekleri tespit etmek genellikle ulusal makamların görevidir. Mahkeme bunu kendi başına yapmak için çaba göstermiş ancak kanaatimce bazı açılardan maalesef başarısız olmuştur.

Bu koşullar altında uygun bir değerlendirme yapmanın ve söz konusu olayın bir sonucu olarak 2. maddenin esas yönünden ihlal edildiği sonucuna makul şüphenin ötesinde varmanın mümkün olmadığı kanaatindeyim. Böyle bir durumda, başvurunun Sözleşme'nin 2. maddesi uyarınca yaşam hakkının iç hukuk tarafından korunmadığı iddiasına ilişkin şikâyetini değerlendirmenin gerekli olmadığını düşünüyorum.

Öte yandan, polis memurlarının olay sırasındaki davranışlarının Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamında değerlendirilmesini mümkün kılan unsurlar bulunduğu kanaatindeyim.

Mahkeme, *Tekin v. Türkiye* ([BD], no. [22277/93](#), ECHR 2000-VII) ve *İlhan v. Türkiye* (9 Haziran 1998 tarihli karar, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-IV) davalarında, kötü muamelenin asgari bir ciddiyet düzeyine ulaşması gerektiğini ve bu değerlendirmenin davanın tüm koşullarına, yani muamelenin süresine, fiziksel veya manevi etkilerine ve mağdurun sağlık durumuna bağlı olduğunu tekrarlamıştır.

Mevcut davada, bazı tartışılmaz koşullar bulunmaktadır. Başvurucu kırmızı ışıktaki geçmiş ve kendisini durdurmak ve yakalamak için güç kullanan, tabanca, toplu tabanca ve hafif makineli tüfeklerle ateş eden, arabalı ve motosikletli otuz üç polis memuru tarafından kovalanmıştır. Başvurucu öldürülmek istenmemiş ya da bu yönde bir emir verilmemiştir ve hiç kimse başvurunun korku ve panik yaşadığını reddetmemektedir. Polis kovalamaca sırasında onu bir kez kaybetmiştir. Başvurucu kendi isteğiyle bir benzin istasyonunun girişinde durmuş, herhangi bir direniş göstermemiş ve arabadan inmemiştir. Çok kez ateş edilmiş ve başvuru ağır yaralanmıştır. Olaydan sonra sağlığı önemli ölçüde kötüleşen başvuru üç ameliyat geçirmiştir ve şu anda ağır engelli durumdadır.

Yukarıda bahsettiğim tüm hususlar, ciddiyet düzeyine, yani muamelenin süresine, fiziksel ve manevi etkilerine ve mağdurun sağlık durumuna ilişkin bir değerlendirme yapılmasını sağlayan unsurlar sunmaktadır. Bu da beni, özellikle de bu davanın 2. madde kapsamında esastan değerlendirilebileceği veya bu madde kapsamında makul şüphenin ötesinde bir sonuca varılabileceği hiçbir unsur bulunmadığını düşündüğüm için bu davada Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamında değerlendirilmesi gereken ayrı bir mesele olduğu sonucuna götürmektedir.

Mahkeme, Sözleşme'nin 13. maddesinin, Sözleşme'deki hak ve özgürlüklerin özünün, iç hukuk düzeninde ne şekilde güvence altına alınmış olursa olsun, ulusal düzeyde uygulanmasını sağlayacak bir hukuk yolunun mevcudiyetini güvence altına aldığını vurgulamaktadır. Dolayısıyla, 13. maddenin etkisi, Taraf Devletlere bu hüküm kapsamında Sözleşme yükümlülüklerini yerine getirme şekilleri konusunda bazı takdir yetkileri tanımış olsa da, Sözleşme'yi ilgilendiren şikâyetinin özünü ele alacak ve uygun bir çözüm sağlayacak bir iç

hukuk yolunun sağlanmasını gerektirmektedir. Madde 13'ün gerektirdiği hukuk yolu, bilhassa uygulanmasının davalı devlet makamlarının eylemleri veya ihmalleri nedeniyle haksız bir şekilde engellenmemesi anlamında, hukuken olduğu kadar uygulamada da “etkili” olmalıdır (bkz. 19 Şubat 1998 tarihli *Kaya v. Türkiye* kararı, *Reports* 1998-I, s. 329-30, § 106; *Paul ve Audrey Edwards v. Birleşik Krallık*, no. [46477/99](#), § 96, ECHR 2002-II; *Gül v. Türkiye*, no. [22676/93](#), § 100, 14 Aralık 2000; yukarıda anılan *İlhan*; ve *McKerr v. Birleşik Krallık*, no. [28883/95](#), § 107, ECHR 2001-III).

Yaşam hakkının temel önemi göz önünde bulundurulduğunda, 13. madde, uygun hallerde tazminat ödenmesine ek olarak, sorumluların tespit edilmesine ve cezalandırılmasına olanak sağlayacak ve şikâyetçinin soruşturma usulüne etkili erişimini de içerecek şekilde kapsamlı ve etkili bir soruşturma yapılmasını gerektirmektedir (bkz. yukarıda anılan *Kaya*, s. 330, § 107, ve yukarıda anılan *Gül*, § 100).

Davalı Devlet'in başvurusunun yaşam hakkını kanunla koruma ve başvurusunun hayatını riske atan olayın koşullarına ilişkin etkili bir soruşturma yürütme yükümlülüğüne ilişkin olarak 2. maddenin ihlal edildiğinin tespit edildiği mevcut davanın koşullarına dayanarak, yetkililer, Sözleşme tarafından korunan haklarının ihlalini içeren eylemler veya ihmaller nedeniyle devlet görevlilerinin veya organlarının sorumluluğunu tespit etmeye yönelik bir mekanizmayı mağdura sunmalıdır. Bununla birlikte, Sözleşme'nin en temel hükümleri olan 2. ve 3. maddelerin ihlali durumunda, ihlalden kaynaklanan manevi zararın tazmini, ilke olarak, giderim yelpazesinin bir parçası olarak mevcut olmalıdır (bkz. yukarıda anılan *Paul ve Audrey Edwards*).

Başvurucu, tazminat davası açılmadan önce, devletin sorumluluğunun tespit edilebilmesi için faillerin sorumluluğunun kanıtlanması gerektiğinden şikâyetçi olmuştur. Başvurucu, sanıkların beraat etmesinin bir sonucu olarak, yaralanmalarından kaynaklanan manevi zarar için tazminat alamamıştır. Polis memurlarının beraatına ilişkin yukarıda belirtilen karara karşı temyiz yoluna başvurma imkânı da olmamıştır. Başvurucu, etkili bir soruşturma yapılmaması nedeniyle, Sözleşme'nin 13. maddesinin ihlaline ilişkin etkili bir hukuk yolundan da mahrum bırakıldığını ileri sürmüştür.

Hükümet, iç hukukta telafi yolunun mevcut olduğunu ileri sürmüş, ancak mevcut telafi yollarının uygulamadaki etkinliğini gösteren bir kanıt sunmamıştır.

Mevcut davada, yerel mahkeme yedi polis memurunun kendilerine yöneltilen ağır bedensel zarara sebebiyet verme ve izinsiz silah kullanma suçlamalarının her ikisinden de beraatına hükmetmiştir. Mahkeme, suçlanan polis memurlarının başvurusunu yaralayan kişiler olmadıklarını ve sürücüsünün tehlikeli olduğunu düşündükleri aracı durdurmak için silahlarını kullandıklarına kanaat getirmiştir. Kovalamacaya katılan yirmi dokuz polis memuru hakkında polis tarafından idari bir soruşturma yürütülmüş, ancak başvurusunun bu soruşturmaya etkili bir şekilde erişimi olmamıştır. Bu idari soruşturmanın ardından, savcılık sadece yedi polis memuru hakkında ceza davası açmış ve bu polis memurları daha sonra beraat etmiştir. Başvurucu suç işlemekle itham edilmiş ve kırk gün hapis cezasına çarptırılmıştır (bkz. kararın 21-22. paragrafları).

Başvurusunun, uygun bir tazminat talebiyle hukuk davası açması halinde, faillerin sorumluluğunu kanıtlayıp kanıtlamayacağı bu koşullar altında şüphelidir.

Başvurucunun yargılamaya müdahil sıfatıyla katılabilmiş olması, 13. maddenin amaçları bakımından yeterli değildir. Dahası, başvurunun başarısız olması, bu hukuk yolunun etkinliğinin şüpheli olduğunu kanıtlayan bir başka unsurdur.

Bu noktada, sadece kovalamacaya katılan ve başvurucuyu yaralayan tüm polislerin kimliklerinin tespit edilmesinin 13. maddenin amaçları açısından yeterli olup olmayacağı sorusu ortaya çıkmaktadır.

Benim için cevap “hayır” olacaktır çünkü bu koşullarda başka bir soru ortaya çıkmaktadır. Bu soru, yetkililerin, gerçek bir mağdur olarak başvurucuya, Sözleşme kapsamındaki haklarının ihlalini içeren eylemler veya ihmaller için devlet görevlilerinin veya organlarının - bu durumda polis memurlarının - hukuki sorumluluğunu tesis etmek için etkili bir mekanizma sunup sunmadığıdır. Burada, çoğunluğun, devletin başvurunun yaşam hakkını kanunla koruma yükümlülüğünü yerine getirmediği yönündeki tespitini göz önünde bulundurmayı.

Ayrıca, polis tarafından yürütülen bir soruşturma sırasında, özellikle de polis memurları olaya karışmışsa, meydana gelen suiistimaller, ihmaller, gecikmeler ve tüm hataların, ceza yargılamasında ilgili gerçeklerin ortaya çıkarılmasında ve daha sonra olası giderimlerin elde edilmesinde sorunlara yol açabileceği göz önünde bulundurulduğunda, 2. maddenin amacına uygun etkili bir soruşturmanın yürütülmediği bir durumda, giderim için etkili bir hukuk yolu olarak uygun tazminat hakkı söz konusudur.

Bu nedenle, mevcut davada Sözleşme'nin 13. maddesi kapsamında ayrı bir hususun bulunduğu kanaatindeyim.